

Briselē, 11.4.2018.
COM(2018) 184 final

2018/0089 (COD)

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA

**par pārstāvības prasībām patērētāju kolektīvo interešu aizsardzībai un
Direktīvas 2009/22/EK atcelšanu**

(Dokuments attiecas uz EEZ)

{SWD(2018) 96 final} - {SWD(2018) 98 final}

PASKAIDROJUMA RAKSTS

1. PRIEKŠLIKUMA KONTEKSTS

- **Priekšlikuma pamatojums un mērķi**

Eiropiešiem ir svarīgi, lai ES noteikumi tiktu efektīvi īstenoti, jo tie ietekmē viņu ikdienu. Tāpēc ir vajadzīga stabila, efektīva un lietderīga izpildes sistēma, lai nodrošinātu, ka dalībvalstis pilnībā piemēro, īsteno un izpilda ES tiesību aktus un nodrošina pilsoņiem pienācīgu tiesisko aizsardzību.

Ņemot vērā šo kontekstu, šā priekšlikuma mērķis ir modernizēt un aizstāt Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2009/22/EK (2009. gada 23. aprīlis) par aizliegumiem saistībā ar patērētāju interešu aizsardzību¹ (Aizliegumu direktīvu). Tas tiek iesniegts kopā ar priekšlikumu par mērķtiecīgiem grozījumiem četrās ES patērētāju tiesību direktīvās², kas ir daļa no Komisijas 2018. gada darba programmā³ iekļautā “uz patērētājiem orientētā jaunā kursa”⁴, kura mērķis ir uzlabot aizlieguma procedūras efektivitāti un palīdzēt novērst Savienības tiesību pārkāpumu sekas, kas ietekmē patērētāju kolektīvās intereses.

Šis priekšlikums ir turpinājums 2017. gada 23. maijā publicētajai *REFIT* atbilstības pārbaudei attiecībā uz ES tiesību aktiem patērētāju tiesību un tirgvedības jomās (turpmāk “atbilstības pārbaude”)⁵, kura attiecās arī uz Aizliegumu direktīvu, un Komisijas 2018. gada 25. janvāra ziņojumam par to, kā tiek īstenots Komisijas Ieteikums 2013/396/ES par kopējiem principiem attiecībā uz dalībvalstu aizlieguma un atlīdzināšanas kolektīvās tiesiskās aizsardzības mehānismiem saistībā ar Savienības tiesību aktos paredzēto tiesību pārkāpumiem⁶ (turpmāk “ziņojums par kolektīvo tiesisko aizsardzību”)⁷.

Šie novērtējumi parādīja, ka ekonomikas globalizācijas un digitalizācijas rezultātā ir pieaudzis risks, ka tiek pārkāpti Savienības tiesību akti, kas ietekmē patērētāju kolektīvās intereses. Tirgotāji, kas pārkāpj ES tiesību aktus, ar vienu un to pašu maldinošu reklāmu vai negodīgiem standarta līgumu noteikumiem var ietekmēt tūkstošiem un pat miljoniem patērētāju daudzās dažādās ekonomikas nozarēs. Ņemot vērā pieaugošo pārrobežu tirdzniecību un ES mēroga komercstratēģijas, šie pārkāpumi arvien vairāk ietekmē arī patērētājus vairāk nekā vienā dalībvalstī. Turklāt ziņojums par kolektīvo tiesisko aizsardzību parādīja, ka vairākas dalībvalstis joprojām nav paredzējušas atlīdzināšanas kolektīvās tiesiskās aizsardzības mehānismus, kas pielāgoti masveida kaitējuma situācijām. Tajā pausts Komisijas nodoms veikt turpmākus pasākumus saistībā ar 2013. gada ieteikuma novērtējumu, īpašu uzmanību

¹ OV L 110, 1.5.2009., 30.–36. lpp.

² Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai, ar ko attiecībā uz ES patērētāju tiesību aizsardzības noteikumu labāku izpildi un modernizēšanu groza Padomes 1993. gada 5. aprīļa Direktīvu 93/13/EEK, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 98/6/EK, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2005/29/EK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2011/83/ES, COM(2018) 185.

³ COM(2017) 650 *final*.

⁴ Skatīt runu par stāvokli Savienībā un nodomu vēstuli Padomes un EP priekšsēdētājam, kas pieejama: https://ec.europa.eu/commission/state-union-2017_lv.

⁵ Atbilstības pārbaude tika veikta attiecībā uz Direktīvu par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos 93/13/EEK, Patēriņa preču pārdošanas un garantiju direktīvu 1999/44/EK, Cenu norādīšanas direktīvu 98/6/EK, Negodīgas komercprakses direktīvu 2005/29/EK un Aizliegumu direktīvu 2009/22/EK. Tās rezultātus skatīt SWD(2017) 208 *final* un SWD(2017) 209 *final*, 23.5.2017., pieejams: http://ec.europa.eu/newsroom/just/item-detail.cfm?item_id=59332.

⁶ OV L 201/60, 26.7.2013.

⁷ COM(2018) 40 *final*.

pievēršot Aizliegumu direktīvas patērētāju tiesiskās aizsardzības un izpildes aspektu stiprināšanai.

Kopš Aizliegumu direktīvas pieņemšanas 1998. gadā⁸ šis ES instruments dalībvalstu izraudzītām tiesīgajām iestādēm, piemēram, patērētāju organizācijām vai neatkarīgām valsts iestādēm, sniedz iespēju celt pārstāvības prasības, lai aizsargātu patērētāju kolektīvās intereses, un to galvenais mērķis ir apturēt I pielikumā norādīto ES patērētāju aizsardzības tiesību aktu pārkāpumus gan iekšzemes, gan pārrobežu mērogā. Aizliegumu direktīva ir kodificēta ar Direktīvu 2009/22/EK, kas pašlaik ir spēkā. Tajā jaunākie grozījumi izdarīti ar Regulu (ES) 2018/302 par ģeogrāfisko bloķēšanu⁹ nolūkā iekļaut minēto regulu I pielikumā.

Komisijas 2008. un 2012. gada ziņojumos par Aizliegumu direktīvas piemērošanu un 2016.–2017. gada atbilstības pārbaudē tika apstiprināta direktīvas lielā nozīme. Tomēr atbilstības pārbaudē tika secināts, ka tai ir ievērojami trūkumi, kuri — ja tie netiktu novērsti — turpinātu radīt šķēršļus direktīvas pilnīgai efektivitātei, un tādējādi tā netiktu optimāli izmantota. Pat tajās dalībvalstīs, kurās aizliegumi ir uzskatāmi par efektīviem un tiek plaši pielietoti, direktīvas potenciāls netiek pilnībā izmantots, jo ir vairāki elementi, ko tā neatrisina pietiekamā apmērā. Galvenie trūkumi ir direktīvas ierobežotā darbības joma, nelielā ietekme, ko rada aizliegumu lēmumi saistībā ar to patērētāju tiesisko aizsardzību, kam nodarīts kaitējums, un procedūras izmaksas un ilgums (pārskatu par rezultātiem sk. 3. iedaļā).

Arī Eiropas Parlaments ir konstatējis, ka ir nepieciešama rīcība ES mērogā attiecībā uz kolektīvo tiesisko aizsardzību. Savā 2012. gada rezolūcijā par virzību uz saskaņotu Eiropas pieeju kolektīvai tiesiskajai aizsardzībai¹⁰ Eiropas Parlaments uzsvēra, ka ir vajadzīga horizontāla ES mēroga pieeja kolektīvai tiesiskajai aizsardzībai (kurā galvenā uzmanība jāpievērš patērētāju tiesību pārkāpumiem), kas balstās uz kopēju principu kopumu, ievēro valstu tiesību tradīcijas un nodrošina aizsardzības garantijas, lai novērstu ļaunprātīgu tiesāšanos. Tas uzsvēra iespējamās priekšrocības, ko kolektīva vēršanās tiesā zemāku izmaksu un lielākas juridiskās noteiktības ziņā sniedz prasības iesniedzējiem, atbildētājiem un tiesu sistēmai, novēršot paralēlas tiesvedības līdzīgu prasību gadījumā. Eiropas Parlaments savā 2017. gada ieteikumā Padomei un Komisijai, ņemot vērā izmeklēšanu saistībā ar emisiju mērījumiem autobūves nozarē¹¹, aicināja Komisiju ierosināt tiesību aktus par saskaņotu kolektīvās tiesiskās aizsardzības sistēmu patērētājiem ES, pamatojoties uz labāko praksi ES un ārpus tās. Tas izbeigtu pašreizējo situāciju, kad patērētājiem trūkst aizsardzības daudzās dalībvalstīs, kas tām neļauj kolektīvi īstenot savas tiesības. Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja vairāku desmitgažu laikā arī ir atbalstījusi ES mēroga rīcību kolektīvās tiesiskās aizsardzības jomā un savā atzinumā par Komisijas 2013. gada ieteikumu aicināja ierosināt tiesību aktus un uzsvēra gan aizlieguma, gan atlīdzināšanas kolektīvās tiesiskās aizsardzības nozīmi.

Šis priekšlikums attiecas uz tām konstatētajām problēmām, kas kavē pašreizējās Aizliegumu direktīvas efektīvu un lietderīgu piemērošanu.

Kopumā, priekšlikuma mērķi ir šādi.

⁸ OV L 166, 11.6.98., 51. lpp.

⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/302 (2018. gada 28. februāris), ar ko novērš nepamatotu ģeogrāfisko bloķēšanu un citus diskriminācijas veidus iekšējā tirgū klientu valstspiederības, dzīvesvietas vai uzņēmējdarbības veikšanas vietas dēļ un groza Regulas (EK) Nr. 2006/2004 un (ES) 2017/2394 un Direktīvu 2009/22/EK (OV L 60 I, 2.3.2018., 1. lpp.).

¹⁰ 2011/2089(INI).

¹¹ 2016/2908(RSP).

- **Darbības joma** — direktīvas darbības joma tiks paplašināta, lai aptvertu citus horizontālos un nozaru ES instrumentus, kas ir būtiski patērētāju kolektīvo interešu aizsardzībai dažādās ekonomikas nozarēs, piemēram, finanšu pakalpojumu, enerģētikas, telekomunikāciju, veselības un vides nozarē. Šie grozījumi padarīs procedūru piemērotāku plašam pārkāpumu spektram ekonomikas nozarēs, kurās tirgotāju nelikumīgā prakse var ietekmēt lielu patērētāju skaitu.
- **Tiesīgo iestāžu pārstāvības prasības** — priekšlikuma pamatā ir pašreizējā Aizliegumu direktīvā paredzētā pieeja, kas ļauj dalībvalstu izraudzītām “tiesīgajām iestādēm” celt pārstāvības prasības. Saskaņā ar priekšlikumu šīm tiesīgajām iestādēm būs jāatbilst minimuma reputācijas kritērijiem (tām jābūt pienācīgi izveidotām, bezpeļņas, un tām ir jābūt leģitīmām interesēm nodrošināt atbilstību attiecīgajiem ES tiesību aktiem). Attiecībā uz atlīdzināšanas kolektīvās tiesiskās aizsardzības prasībām tiesīgo iestāžu pienākums būtu arī atklāt tiesām vai administratīvām iestādēm to finansiālās spējas un līdzekļu izcelsmi, ar kuriem tiek finansēta konkrētā prasība. Tiesas un administratīvās iestādes būs pilnvarotas novērtēt noteikumus, ar kādiem prasības finansē trešās personas.
- **Procedūras efektivitāte** — priekšlikumā paredzēts, ka dalībvalstīm ir jānodrošina procedūru “pienācīga lietderība” un jānovērš tas, ka procesuālās izmaksas kļūst par finansiālu šķērslī pārstāvības prasību celšanai. Patērētāji būs pienācīgi informēti par pārstāvības prasību iznākumu un par to, kā viņi gūs labumu no tiem. Ar šo priekšlikumu arī tiek veicināta kolektīva ārpusstiesas strīdu izšķiršana ar noteikumu, ka tā ir pakļauta tiesas vai administratīvas iestādes pārbaudei. Tiesas vai iestādes galīgais lēmums, ar ko konstatē, ka tirgotājs ir pārkāpis tiesību aktus, būs neapstrīdams pierādījums tiesiskās aizsardzības prasībās (vienā un tajā pašā dalībvalstī) vai atspēkojama prezumpcija, ka pārkāpums ir noticis (prasībās, ko ceļ citā dalībvalstī).
- **Aizlieguma un atlīdzināšanas tiesiskā aizsardzība** — priekšlikums ļaus tiesīgajām iestādēm celt pārstāvības prasības, lai vajadzības gadījumā piemērotu dažādus pasākumu veidus atkarībā no lietas apstākļiem. Tie ietver pagaidu vai galīgos pasākumus, lai pārtrauktu un aizliegtu tirgotāja praksi, ja tā ir uzskatāma par tiesību aktu pārkāpumu, un pasākumus, ar kuriem tiek novērsta pārkāpuma seku turpināšanās. Pēdējie minētie pasākumi varētu ietvert tiesiskās aizsardzības rīkojumus un deklaratīvus lēmumus, ar kuriem konstatē tirgotāja atbildību pret patērētājiem, kuriem pārkāpumu rezultātā ir nodarīts kaitējums.

Parasti tiesīgajām iestādēm vajadzētu būt tiesībām celt pārstāvības prasības, kurās lūdz izdot tiesiskās aizsardzības rīkojumu, ar ko tirgotājam attiecīgā gadījumā uzliek pienākumu cita starpā nodrošināt kompensāciju, labošanu, aizstāšanu, cenas samazināšanu, līguma izbeigšanu vai samaksātās cenas atlīdzināšanu.

Tomēr ir arī jānodrošina dalībvalstīm elastīgums gadījumos, kad individuālā kaitējuma īpašību dēļ ir sarežģīti noteikt tiem patērētājiem nodarītā kaitējuma apmēru, uz kuriem attiecas pārstāvības prasība. Šādos gadījumos dalībvalstīm būs iespēja pilnvarot tiesas vai administratīvās iestādes pieņemt lēmumu par to, vai tiesiskās aizsardzības rīkojuma vietā izdot deklaratīvu lēmumu par tirgotāja atbildību pret patērētājiem, kam Savienības tiesību aktu pārkāpuma rezultātā ir nodarīts kaitējums, un uz šo lēmumu varēs tieši atsaukties turpmākās tiesiskās aizsardzības prasībās.

Taču šādu elastīgumu nedrīkstētu izmantot konkrētos gadījumu veidos, kas ir īpaši izplatīti uzņēmumu darījumos ar patērētājiem (B2C) masveida kaitējuma situācijās. Pirmais veids ietver gadījumus, kad patērētāji, kurus skārusi konkrēta prakse, ir identificējami un tiem ir nodarīts līdzīgs kaitējums saistībā ar kādu laika periodu vai pirkumu, piemēram, ilgtermiņa patērētāju līgumu gadījumā. Otrais veids attiecas uz “mazas vērtības gadījumiem”, kuros

vairākiem patērētājiem ir radušies tik nelieli zaudējumi, ka būtu nesamērīgi vai neiespējami nodrošināt patērētājiem tiesisko aizsardzību. Tomēr pārkāpumu izdarījušajam tirgotājam būtu jāatlīdzina nodarītais kaitējums. Tādēļ tiesiskajai aizsardzībai vajadzētu būt vērstai uz sabiedrisku mērķi, kas nāk par labu patērētāju kolektīvajām interesēm.

- Ar šo priekšlikumu tiek panākts **līdzsvars starp tiesu iestāžu pieejamības uzlabošanu nolūkā aizsargāt patērētāju intereses un pienācīgu aizsardzības garantiju nodrošināšanu, lai novērstu ļaunprātīgu tiesāšanos**. Ierosinātais pārstāvības prasības modelis, atbilstoši kuram dalībvalstīm ir jāizraugās tiesīgās iestādes, ievērojot minimuma reputācijas kritērijus, nodrošina stingru aizsardzību pret nepamatotām prasībām. Citas dalībvalstis vai Komisija varēs paust bažas par tiesīgajām iestādēm, kurām ir tiesības celt prasību citās dalībvalstīs. Šādās tiesiskās aizsardzības prasībās tiesīgajām iestādēm jābūt pārskatāmām attiecībā uz to finansējuma avotu, lai tiesa vai administratīvā iestāde varētu nodrošināt, ka konkrētajā gadījumā nepastāv interešu konflikti vai ļaunprātīgas izmantošanas riski. Turklāt, ja pārstāvības prasībā ir panākts izlīgums, tiesa vai iestāde pārbaudīs minētā iznākuma likumību un taisnīgumu, lai nodrošinātu, ka tiek ņemtas vērā visu iesaistīto pušu intereses.

- **Saskanība ar spēkā esošajiem noteikumiem konkrētajā politikas jomā**

Šajā priekšlikumā ir ņemts vērā Komisijas 2013. gada 11. jūnija Ieteikums par kopējiem principiem attiecībā uz dalībvalstu aizlieguma un atlīdzināšanas kolektīvās tiesiskās aizsardzības mehānismiem saistībā ar Savienības tiesību aktos paredzēto tiesību pārkāpumiem (2013/396/ES)¹². Minētajā ieteikumā ir noteikts kopējs principu kopums kolektīvās tiesiskās aizsardzības mehānismiem, tostarp pārstāvības prasībām gan attiecībā uz aizlieguma, gan atlīdzināšanas līdzekļiem, kas būtu jāpiemēro visiem Savienības tiesību aktu pārkāpumiem visās politikas jomās. Ieteikumā ietvertie principi ir neatkarīgi, un šajā priekšlikumā netiek iekļauti visi procesuālie elementi, uz kuriem attiecas minētie principi. Šis priekšlikums regulē tikai konkrētus galvenos aspektus, kas ir nepieciešami, lai izveidotu sistēmu, kas jāpapildina ar īpašiem procesuālajiem noteikumiem valstu līmenī. Daži ieteikumā ietvertie procesuālie elementi nav iekļauti šajā priekšlikumā tā šaurākās darbības jomas dēļ, kura attiecas tikai uz pārkāpumiem, kas var ietekmēt patērētāju kolektīvās intereses, un patlaban spēkā esošajā Aizliegumu direktīvā ietvertā pārstāvības prasības modeļa iezīmju dēļ.

Šajā priekšlikumā ņemta vērā nesen pieņemtā pārskatītā Regula par sadarbību patērētāju tiesību aizsardzības jomā ("SPTAJ regula")¹³. Pārskatītā SPTAJ regula atbalsta publiski tiesisko izpildi, bet ar šo priekšlikumu tiek nostiprināta privāttiesiskā izpilde. Saskaņā ar Komisijas jau sen pausto nostāju, ko atbalsta arī Eiropas Parlaments¹⁴, privāttiesiskajai izpildei vajadzētu būt neatkarīgai un būtu jāpapildina publiski tiesiskā izpilde. Attiecībā uz publiski tiesisko izpildi SPTAJ regula nosaka pamatu valstu patērētāju tiesību aizsardzības iestāžu kopīgā darbam pārrobežu pārkāpumu novēršanā. Tās pārskatītā versija padarīs efektīvāku pārrobežu publiski tiesisko izpildi un nodrošinās attiecīgajām valsts iestādēm vienotu pilnvaru kopumu, lai efektīvāk sadarbotos pret plaši izplatītiem pārkāpumiem, tostarp pieņemtu pagaidu pasākumus nolūkā izvairīties no nopietna kaitējuma riska patērētāju

¹² OV L 201/60, 26.7.2013.

¹³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2017/2394 (2017. gada 12. decembris) par sadarbību starp valstu iestādēm, kas atbild par tiesību aktu izpildi patērētāju tiesību aizsardzības jomā, un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 2006/2004, OV L 345, 27.12.2017.

¹⁴ Eiropas Parlamenta 2012. gada 2. februāra rezolūcija par virzību uz saskaņotu Eiropas pieeju kolektīvai tiesiskajai aizsardzībai (2011/2089(INI)); Eiropas Parlamenta 2017. gada 4. aprīļa ieteikums Padomei un Komisijai, ņemot vērā izmeklēšanu saistībā ar emisiju mērījumiem autobūves nozarē (2016/2908(RSP)).

kolektīvajām interesēm un panākt, ka tiek izbeigti vai aizliegti pārkāpumi, uz kuriem attiecas regula. Tā arī paredz iespēju Eiropas Komisijai sākt un koordinēt kopīgas izpildes darbības, lai novērstu ES mēroga pārkāpumus. Svarīgi ir arī tas, ka pārskatītajā regulā nav paredzētas to patērētāju tiesības uz tiesisko aizsardzību, kam ir nodarīts kaitējums pārrobežu vai pat ES mēroga pārkāpumu gadījumos. Neskarot patērētāju tiesības lūgt tiesisko aizsardzību, izmantojot piemērotus līdzekļus, publiski tiesiskās izpildiestādes var tikai saņemt vai prasīt no tirgotāja brīvprātīgas korektīvas saistības, lai novērstu to pārkāpumu radīto kaitējumu patērētājiem, uz kuriem attiecas regula¹⁵. Tomēr sarunu laikā par minēto regulu tika atzīts, ka vajadzīgi stingri privāttiesiskās izpildes pasākumi, kas papildina publiski tiesisko izpildi. Ar šo priekšlikumu tiek ieviesti īpaši pasākumi, kas saistīti ar individuālo un kolektīvo patērētāju tiesisko aizsardzību.

Šajā priekšlikumā ņemti vērā spēkā esošie ES mēroga pasākumi attiecībā uz individuālo tiesisko aizsardzību, jo īpaši Direktīva par patērētāju strīdu alternatīvu izšķiršanu ("PSAI direktīva")¹⁶, kas nodrošina, ka ES patērētājiem ir pieejamas kvalitatīvas strīdu ārpustiesas izšķiršanas sistēmas gan iekšzemes, gan pārrobežu līgumstrīdos. Dalībvalstis tiek arī mudinātas nodrošināt, ka ir pieejamas kolektīvas SAI shēmas. Komisijas izveidotā strīdu izšķiršanas tiešsaistē platforma¹⁷ arī palīdz patērētājiem un tirgotājiem ar SAI vienību palīdzību izšķirt iekšzemes un pārrobežu strīdus par preču un pakalpojumu iegādi tiešsaistē. 2013. gada tiesību akti par SAI un strīdu izšķiršanu tiešsaistē ("SIT") ir vērsti uz individuālām tiesiskās aizsardzības prasībām, savukārt Aizliegumu direktīvas mērķis ir tiesiskās aizsardzības prasības, ko ceļ tiesīgās iestādes, kuras dalībvalstis izraudzījušas, lai tās darbotos patērētāju kolektīvajās interesēs. 2013. gada direktīvas par patērētāju SAI 27. apsvērumā noteikts, ka minētajai direktīvai nevajadzētu skart dalībvalstis, kas atstāj spēkā vai ievieš SAI procedūras, kurās apvieno identisku vai līdzīgu strīdu izskatīšanu starp tirgotāju un vairākiem patērētājiem, un ka efektīvai kolektīvu prasību sistēmai un ērtai piekļuvei SAI vajadzētu vienai otru papildināt, un tām nevajadzētu būt savstarpēji izslēdzošām procedūrām. Savienības tiesību mehānismi, kas paredzēti individuāliem patērētājiem savu tiesību īstenošanai, ir izklāstīti arī citos instrumentos, piemēram, Eiropas Parlamenta un Padomes 2015. gada 16. decembra Regulā (ES) 2015/2421, ar kuru groza Regulu (EK) Nr. 861/2007, ar ko izveido Eiropas procedūru maza apmēra prasībām, un Regulu (EK) Nr. 1896/2006, ar ko izveido Eiropas maksājuma rīkojuma procedūru¹⁸, un Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 21. maija Direktīvā 2008/52/EK par konkrētiem mediācijas aspektiem civillietās un komercietās¹⁹.

Kopā ar grozījumiem citos priekšlikumos, kas pieņemti "uz patērētājiem orientētā jaunā kursa" paketes ietvaros, jo īpaši noteikumiem par sodu pastiprināšanu un individuālu tiesiskās aizsardzības līdzekļu ieviešanu patērētājiem, kuriem nodarīts kaitējums negodīgas komercprakses dēļ, šajā priekšlikumā ietverta grozījumu kombinācija uzlabos tirgotāju atbilstību piemērojamajiem patērētāju tiesību aizsardzības noteikumiem, nodrošinās patērētājiem labākas tiesiskās aizsardzības iespējas un tādējādi samazinās kaitējumu patērētājiem.

¹⁵ Regulas (ES) 2017/2394 46. apsvēruma un 9. panta 4. punkta c) apakšpunkts.

¹⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2013/11/ES (2013. gada 21. maijs) par patērētāju strīdu alternatīvu izšķiršanu.

¹⁷ Pieejama kopš 2016. gada 15. februāra, pamatojoties uz Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 524/2013 (2013. gada 21. maijs) par patērētāju strīdu izšķiršanu tiešsaistē.

¹⁸ OV L 341, 24.12.2015., 1.–13. lpp.

¹⁹ OV L 136, 24.5.2008., 3.–8. lpp.

- **Saskanība ar citām Savienības politikas jomām**

Priekšlikums ir pilnā mērā saskanīgs un atbilstošs spēkā esošajām Savienības politikas jomām. Tas papildina aizliegumu un tiesiskās aizsardzības procedūras, kas pieejamas nozaru instrumentos, un ievieš īpašu pārstāvības prasību mehānismu gadījumiem, kad tiek vai var tikt nodarīts kaitējums patērētāju kolektīvajām interesēm. Tas, ka labāk tiks izpildīti Savienības tiesību instrumenti, uz kuriem attiecas priekšlikuma piemērošanas joma, jo īpaši atbalstīs digitālā vienotā tirgus, kapitāla tirgu savienības, enerģētikas savienības un aprites ekonomikas stratēģiju. Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 11. pantu priekšlikumā ir paredzētas vides aizsardzības prasības, un tas atbilst Orhūsas Konvencijai par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem²⁰.

Piemēram, tā dēvētā “dīzeļgeitas skandāla” gadījumā tādas negodīgas komercprakses upuri kā maldinoša reklāma no autoražotāju puses varētu kolektīvi izmantot tiesiskās aizsardzības līdzekļus, izmantojot šajā priekšlikumā paredzēto pārstāvības prasību, pat tad, ja Savienības tiesiskais regulējums attiecībā uz transportlīdzekļa tipa apstiprinājumu nav iekļauts I pielikumā. Šāda kolektīvā tiesiskā aizsardzība iepriekš netika paredzēta Savienības tiesību aktos.

Šis priekšlikums būtu jāņem vērā citās Savienības politikas jomās. Komisija 2015. gadā iesniedza priekšlikumu Eiropas Pieejamības aktam, ar kuru dalībvalstīm tiek prasīts nodrošināt, ka publiskas struktūras un privātie subjekti, kuriem ir leģitīmas intereses, var rīkoties patērētāju vārdā. Pēc tam, kad abi likumdevēji būs pieņēmuši šo priekšlikumu, Komisija attiecīgā gadījumā iesniegs priekšlikumu iekļaut Eiropas Pieejamības aktu šīs direktīvas darbības jomā. Ja tiek nolemts, ka turpmākie Savienības tiesību akti ir būtiski patērētāju kolektīvo interešu aizsardzībai, šī direktīva būtu jāgroza, lai ievietotu atsauci tās I pielikumā. Komisijai būtu jāuzrauga iepriekš minētais process un tas jānovērtē, sagatavojot pirmo ziņojumu, kurā būtu jāizvērtē šīs direktīvas darbības joma, ņemot vērā patēriņa tirgu un politikas attīstību.

Priekšlikumā netiek dublēti esošie nozaru noteikumi, kas minēti iepriekš, un tas neietekmē noteikumus, ar kuriem ievieš līgumiskus un ārpuslīgumiskus tiesiskās aizsardzības līdzekļus tādu Savienības tiesību aktu pārkāpumu gadījumā, uz kuriem attiecas direktīvas piemērošanas joma.

Priekšlikums arī neskar esošos ES instrumentus attiecībā uz starptautiskajām privāttiesībām, jo īpaši noteikumus, kas saistīti ar tiesu jurisdikciju un piemērojamiem tiesību aktiem.

2. JURIDISKAIS PAMATS, SUBSIDIARITĀTE UN PROPORCIONALITĀTE

- **Juridiskais pamats**

Priekšlikuma juridiskais pamats, kā tas ir pašreizējās Aizliegumu direktīvas gadījumā, ir LESD 114. pants, uz kuru ir atsauce LESD 169. pantā. Priekšlikuma mērķis ir, panākot augsta līmeņa patērētāju tiesību aizsardzību, veicināt iekšējā tirgus pienācīgu darbību, nodrošinot, ka tiesīgās iestādes var celt pārstāvības prasības, lai aizsargātu patērētāju kolektīvās intereses gadījumos, kad tiek pārkāpti Savienības tiesību akti.

²⁰ Ratificēta ar Padomes Lēmumu 2005/370/EK (2005. gada 17. februāris) par to, ka Eiropas Kopienas vārdā noslēdz Konvenciju par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem, OV L 124, 17.5.2005., 1. lpp.

- **Subsidiaritāte**

Efektīvs pārstāvības prasību mehānisms patērētāju kolektīvo interešu aizsardzībai visā Savienībā, kurš balstās uz esošās Aizliegumu direktīvas elementiem un kurā tiek ievērotas dalībvalstu tiesību tradīcijas, stiprinās patērētāju uzticēšanos iekšējam mazumtirdzniecības tirgum, tostarp e-komercijas jomā, un mudinās uzņēmumus ievērot Savienības tiesību aktus. Rīcība tikai dalībvalstu līmenī varētu izraisīt turpmāku sadrumstalotību, kas savukārt veicinātu nevienlīdzīgu izturēšanos pret patērētājiem un tirgotājiem iekšējā tirgū un radītu situāciju, ka Savienībā tiek piemēroti atšķirīgi patērētāju tiesiskās aizsardzības līmeņi. Ierosinātā rīcība Savienības līmenī pārstāvības prasību rezultātā, ko ceļ tiesīgās iestādes, visiem patērētājiem Eiropā sniegtu lielāku aizsardzību un veicinātu tiesību aktu ievērošanu no uzņēmumu puses, tādējādi palielinot preču vai pakalpojumu apmaiņu pāri robežām.

Publiski tiesiskās izpildes jomā uz plaši izplatītiem pārkāpumiem attiecas pārskatītā SPTAJ regula, kas nodrošina procesuālu pamatu sadarbībai starp valstu izpildiestādēm. Tomēr privāttiesiskās izpildes jomā patērētājiem no visām dalībvalstīm vēl nav pieejamas efektīvas tiesiskās aizsardzības iespējas. Būtiskās atšķirības, kas konstatētas starp dalībvalstīm attiecībā uz to, cik efektīva ir pašreizējā Aizliegumu direktīva, prasa ES iejaukšanos, jo īpaši ņemot vērā tās pārrobežu ietekmi. Turklāt esošie valstu kolektīvās atlīdzināšanas tiesiskās aizsardzības mehānismi ievērojami atšķiras attiecībā uz to efektivitāti un kārtību, un deviņas dalībvalstīs šādus mehānismus vēl nav paredzējušas. Savienības līmenī nosakot kopēju satvaru pārstāvības prasībām, kas vērstas uz aizliegumiem un tiesisko aizsardzību patērētāju kolektīvo interešu aizsardzībai, tiks nodrošināta efektīva un lietderīga tādu Savienības tiesību aktu pārkāpumu izskatīšana, kas izriet no iekšzemes vai pārrobežu darījumiem. Tas, ka ES darbojošies tirgotāji aizvien vairāk izmanto ES mēroga komercstratēģijas, padziļina minētās problēmas ES mēroga dimensiju, ņemot vērā, ka pieaug tādu masveida kaitējuma situāciju risks, kas vienlaikus ietekmē patērētājus vairākās dalībvalstīs.

- **Proporcionalitāte**

Priekšlikumā paredzēts vienīgi tas, kas nepieciešams tā mērķu sasniegšanai. Tas neregulē visus pārstāvības prasību aspektus, bet tikai konkrētus galvenos aspektus, kas ir nepieciešami, lai izveidotu sistēmu, kas jāpapildina ar īpašiem procesuālajiem noteikumiem valstu līmenī. Ierosinātajā darbībā tiktu ievērotas dalībvalstu tiesiskās tradīcijas, jo ar to netiktu aizstāti pašreizējie valstu mehānismi, bet gan būtu paredzēts īpašs pārstāvības prasību mehānisms, tādējādi nodrošinot, ka patērētājiem visās dalībvalstīs ir pieejams vismaz viens mehānisms ar tādu pašu procesuālo kārtību.

- **Juridiskā instrumenta izvēle**

Līdzīgi kā Aizliegumu direktīvas gadījumā, vienīgais instruments, kas piemērots procesuālo tiesību jautājumu ar iepriekš minētajiem mērķiem risināšanai, ir direktīva.

3. **EX POST IZVĒRTĒJUMU, APsiEŠANĀS AR IEINTERESĒTAJĀM PERSONĀM UN IETEKMES NOVĒRTĒJUMU REZULTĀTI**

- **Ex post izvērtējumi / spēkā esošo tiesību aktu atbilstības pārbaude**

2008. gada ziņojumā²¹ par Aizliegumu direktīvas piemērošanu secināts, ka aizliegumu procedūra ir tikusi samērā sekmīgi izmantota, lai apturētu pārkāpumus valsts iekšienē, bet tā

²¹ Komisijas ziņojums par Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 98/27/EK par aizliegumiem saistībā ar patērētāju interešu aizsardzību piemērošanu, COM(2008) 756, galīgā redakcija.

bija mazāk efektīva pārrobežu pārkāpumu gadījumos, galvenokārt tāpēc, ka tiesīgajām iestādēm trūka resursu, proti, līdzekļu un zināšanu, kas nepieciešamas, lai īstenotu dažādās procedūras dažādās dalībvalstīs. 2012. gada ziņojumā²² tika secināts, ka, neraugoties uz ierobežoto darbības jomu, aizliegumi bija lietderīgi ES patērētāju interešu aizsardzībā un tiem bija ievērojams potenciāls, ja varētu novērst konstatētos trūkumus, jo īpaši procesu augstās izmaksas un ilgumu, procedūru sarežģītību, nolēmumu par aizliegumiem salīdzinoši nelielo ietekmi un grūtības to izpildē. Šīs grūtības ir vēl izteiktākas saistībā ar aizliegumiem, kuriem ir pārrobežu dimensija.

Visaptverošā novērtējumā par Aizliegumu direktīvu, kas ir daļa no Komisijas veiktās ES patērētāju un tirgvedības tiesību 2017. gada atbilstības pārbaudes²³, tās efektivitāte, lietderība, saskaņotība, nozīmīgums un ES pievienotā vērtība tika novērtēta šādi.

• Efektivitāte

Atbilstības pārbaudē tika apstiprināts, ka Aizliegumu direktīva ir obligāta daļa no ES instrumentu kopuma, kuru mērķis ir īstenot patērētāju tiesības. Tā joprojām atbilst mērķim, proti, tā ir izpildes instruments, kas paredzēts, lai pārtrauktu tirgotāju izdarītos pārkāpumus, kuri kaitē patērētāju kolektīvajām interesēm, jo īpaši, ņemot vērā ekonomiku digitalizāciju un globalizāciju, kas palielina masveida kaitējuma risku visā ES. Tomēr aizlieguma procedūra joprojām netiek pietiekami izmantota, tās efektivitāti kavē trūkumi, piemēram, tās izmaksas un sarežģītība, savukārt rezultāti par labu patērētājiem, kuriem nodarīts kaitējums, var būt nelieli. Novērtējums liecina, ka minētā direktīva būtu jāpadara efektīvāka, piemēram, turpinot saskaņot aizlieguma procedūru un paplašinot tās darbības jomu, iekļaujot tajā vairāk ES instrumentu, kas ir būtiski patērētāju kolektīvo interešu aizsardzībai. Visām veicamajām izmaiņām būtu jāveicina tiesu iestāžu pieejamība, jāsamazina izmaksas tiesīgajām iestādēm, kuras aizsargā patērētāju kolektīvās intereses, un jāpalielina aizliegumu atturošā iedarbība. Aizliegumu direktīva būtu jāgroza arī tādēļ, lai panāktu lietderīgāku ietekmi uz patērētājiem, kam ar pārkāpumu nodarīts kaitējums, neraugoties uz to, ka pašlaik dalībvalstīm attiecīgā gadījumā jau ir jādarbojas pieejami pasākumi, kuru mērķis ir novērst to pārkāpumu seku turpināšanos, uz kuriem attiecas direktīva. Ne vienmēr ir skaidrs, vai direktīva attiecas arī uz patērētāju tiesību aizsardzību kā pasākumu, kura mērķis ir novērst pārkāpuma seku turpināšanos. Šī nenoteiktība bieži tiek uzskatīta par vienu no galvenajiem iemesliem tam, kādēļ direktīva nav pietiekami efektīva. Patērētāji nevar atsaukties uz aizlieguma rīkojumu, lai saņemtu tiesisko aizsardzību. Tā vietā patērētājiem ir jāceļ prasība par tiesisko aizsardzību, pamatojoties uz vieniem un tiem pašiem nosacījumiem un vēlreiz pierādot pārkāpumu.

Atbilstības pārbaude parādīja, ka Eiropas patērētāji, lūdzot individuālu tiesisko aizsardzību, pašlaik saskaras ar tādiem pašiem šķēršļiem kā pirms 10 gadiem; šie šķēršļi ietver procesa pārmērīgo ilgumu, uzskatu, ka pastāv maza iespēja saņemt tiesisko aizsardzību, iepriekšējo pieredzi, piedzīvojot neveiksmīgu sūdzību iesniegšanu, neskaidrību par savām tiesībām, neinformētību par to, kur vai kā iesniegt sūdzību, un psiholoģisku nevēlēšanos. Nav pienākuma publicēt lietas rezultātus, līdz ar to patērētāji nav informēti par pārkāpumu un pārkāpumu izdarījušie tirgotāji netiek atturēti no jaunu pārkāpumu izdarīšanas, jo tie netiek publiski nosaukti vārdā un kaunināti. Turklāt aizliegumi netiek bieži izmantoti attiecībā uz pārrobežu pārkāpumiem, un tiesīgās iestādes no dažādām dalībvalstīm nesadarbojas

²² Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei par to, kā tiek piemērota Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/22/EK par aizliegumiem saistībā ar patērētāju interešu aizsardzību, COM(2012) 635, *final*.

²³ SWD(2017) 209 *final*.

pietiekamā apmērā, lai apmainītos ar labāko praksi vai izstrādātu kopīgas stratēģijas nolūkā apstrīdēt plaši izplatītus pārkāpumus.

- **Lietderība**

Aizliegumu direktīvā nav noteikti nekādi īpaši pienākumi noteikumus ievērojošiem tirgotājiem, jo tās mērķis ir pārtraukt materiālo ES tiesību aktu pārkāpumus, ko izdara tirgotāji. Tāpat prasības nerada nekādas izmaksas individuāliem patērētājiem, jo tie nav puses procesos, ko sāk tiesīgā iestāde. Gluži pretēji — gadījumos, kad pārkāpumam ir plaša iedarbība un atsevišķi patērētāji dažādu iemeslu dēļ nesāk tiesvedību, piemēram, tādēļ, ka viņiem trūkst izpratnes par savām tiesībām, finansējuma vai psiholoģiskās gribas, kolektīvā prasība, ko iestāde cēlusi, lai izbeigtu pārkāpumu un to aizliegtu turpmāk, nāk par labu visiem skartajiem patērētājiem. Atbilstības pārbaudē tika secināts, ka noteikumus ievērojošiem tirgotājiem nav radušās nekādas no direktīvas izrietošas izmaksas, izņemot tās, kas saistītas ar materiālajiem tiesību noteikumiem. Vienīgās papildu izmaksas rastas no nepamatoti celtām prasībām. Tomēr atbilstības pārbaudē netika rasti pierādījumi tam, ka tiesīgās iestādes celtu nepamatotas prasības ES saskaņā ar direktīvu.

- **Saskaņotība**

Atbilstības pārbaudē tika apstiprināts, ka Aizliegumu direktīvas darbības joma būtu jāpaplašina, lai tā aptvertu vairāk ES tiesību aktu, kas attiecas uz patērētāju tiesību aizsardzību, vismaz saskaņojot to ar SPTAJ regulas darbības jomu, kas palīdzētu uzlabot direktīvas atbilstību citām ES līmenī noteiktām aizlieguma procedūrām.

- **Nozīmīgums**

Apkopotie dati un apspriešanās ar ieinteresētajām personām apstiprina, ka Aizliegumu direktīva joprojām ir nozīmīga. Tās mērķi un saturs atbilst tirgus attīstībai un pašreizējām vajadzībām, kā arī patērētāju uzvedības tendencēm. Novērtējums parādīja, ka patērētāju tiesību aizsardzības un iekšējā tirgus integrācijas mērķi joprojām ir ļoti nozīmīgi.

- **ES pievienotā vērtība**

Atbilstības pārbaudē tika konstatēts, ka patērētāju tiesību aizsardzības līmenis vairākās dalībvalstīs būtu zemāks, ja ES neieviestu pienākumu aizsargāt patērētāju kolektīvās intereses, izmantojot kolektīvo izpildes mehānismu aizlieguma procedūras veidā. Ieinteresētās personas apstiprināja Aizliegumu direktīvas pievienoto vērtību dalībvalstīs gan gadījumos, kad pirmo reizi tika ieviestas aizlieguma procedūras, gan gadījumos, kad spēkā esošie mehānismi pēc direktīvas pieņemšanas tika uzlaboti. Lai gan dažas dalībvalstis jau bija noteikušas aizlieguma procedūras attiecībā uz konkrētiem pārkāpumu veidiem, piemēram, negodīgu komercpraksi vai negodīgiem līgumu noteikumiem, to tiesību akti tolaik neattiecās uz visām patērētāju tiesību jomām, kas tagad ir uzskaitītas direktīvas I pielikumā.

Turklāt ziņojumā par kolektīvo tiesisko aizsardzību secināts, ka ar Komisijas 2013. gada ieteikumu tika izveidots standarts (etalons), kas aptver kolektīvās tiesiskās aizsardzības Eiropas mēroga modeļa principus. Tomēr tajā arī tika konstatēts, ka pēc ieteikuma publicēšanas veiktās darbības juridiskajā jomā ir bijušas ierobežotas²⁴. Tāpēc potenciāls

²⁴ Kolektīvās tiesiskās aizsardzības mehānismu pieejamība un drošības pasākumu īstenošana šādu mehānismu iespējamās ļaunprātīgas izmantošanas novēršanai visā ES joprojām ir ievērojami atšķirīga. Ieteikuma ietekme ir redzama divās dalībvalstīs (Beļģijā un Lietuvā), kurās pēc tā pieņemšanas tika pieņemti jauni tiesību akti, kā arī Slovēnijā, kurā jaunu tiesību aktu pieņemšana ir aizkavējusies, un

attiecībā uz tiesu iestāžu pieejamības veicināšanu vēl nav pilnībā izmantots. Kaut arī ieteikumam ir horizontāla dimensija, ņemot vērā dažādās jomas, kurās var rasties masveida kaitējums, tas, ka trūkst ES mēroga kolektīvās tiesiskās aizsardzības mehānisma, jo īpaši praktiskā ziņā ietekmē patērētāju tiesību aizsardzību, kā to pierāda konkrēti gadījumi, tostarp dīzeļmotoru emisiju skandāls. Eiropas Komisija paziņoja, ka pēc šā novērtējuma tā galveno uzmanību pievērsīs Aizliegumu direktīvas izpildes un tiesiskās aizsardzības aspektu stiprināšanai.

- **Apspriešanās ar ieinteresētajām personām**

Ierosinātās direktīvas pamatā ir plaša apspriešanās, kas 2016.–2017. gadā veikta atbilstības pārbaudes ietvaros, 2017. gada aicinājums iesniegt pierādījumus par kolektīvo tiesisko aizsardzību un papildu mērķorientētām apspriešanām ar attiecīgajiem dalībvalstu iestāžu, praktizējošu juristu, patērētāju organizāciju un uzņēmējdarbības organizāciju tīkliem, kas tika veiktas saistībā ar šīs iniciatīvas ietekmes novērtējumu.

Minētajās mērķorientētajās apspriešanās lielākā daļa ieinteresēto personu, izņemot uzņēmējdarbības organizācijas, pauda vispārēju atbalstu ierosinātajiem grozījumiem, kuru mērķis ir palielināt patērētāju kolektīvo interešu aizsardzības pasākumu efektivitāti. Konkrētāk, dalībvalstu iestādes un patērētāju organizācijas atbalstīja to, ka Aizliegumu direktīvā tiktu paredzētas papildu tiesiskās aizsardzības iespējas. Par uzņēmējdarbības organizāciju kā tiesīgo iestāžu iespējamo lomu viedokļi atšķīrās. Lielākā daļa ieinteresēto personu norādīja, ka ierosinātie grozījumi palīdzētu atturēt no ES tiesību aktu neievērošanas un mazinātu masveida kaitējuma situācijās radīto kaitējumu patērētājiem. Reaģējot uz sākotnējo ietekmes novērtējumu, atbildes iesniegušie uzņēmumu pārstāvji un publiskās iestādes pauda bažas par tiesiskās aizsardzības iespēju ieviešanu ES līmenī, savukārt patērētāju organizācijas, akadēmiskās/pētniecības iestādes un iedzīvotāji pauda vispārēju atbalstu. Vairākums respondentu piekrita, ka jebkurai rīcībai ES līmenī būtu jārespektē dalībvalstu tiesiskās tradīcijas un jānodrošina aizsardzības pasākumi pret iespējamām ļaunprātīgas izmantošanas riskiem.

- **Ekspertu atzinumu pieprasīšana un izmantošana**

No 2007. līdz 2017. gadam Komisija un ārējie līgumslēdzēji īstenoja vairākus apsekojumus, apspriešanās un pētījumus par Aizliegumu direktīvas piemērošanu, patērētāju procesuālo aizsardzību saskaņā ar ES tiesību aktiem patērētāju aizsardzības jomā un par kolektīvās tiesiskās aizsardzības stāvokli ES, un pēdējie šādi pasākumi tika veikti, īstenojot 2013. gada ieteikumu.

To rezultāti šajā tiesību akta priekšlikumā ir ņemti vērā, lai uzlabotu patērētāju kolektīvo interešu aizsardzību un tiesiskās aizsardzības iespējas.

- **Ietekmes novērtējums**

Attiecībā uz šo priekšlikumu tika veikts ietekmes novērtējums²⁵. Vispirms Regulējuma kontroles padome (RKP) 2018. gada 12. janvārī sniedza negatīvu atzinumu ar visaptverošām piezīmēm. Pēc tam, kad sākotnējais projekts tika būtiski pārskatīts, RKP 2018. gada 9. februārī sniedza pozitīvu atzinumu²⁶ ar papildu piezīmēm par atkārtoti iesniegto ietekmes novērtējumu. Ietekmes novērtējuma I pielikumā ir paskaidrots, kā tika ņemtas vērā RKP

zināmā mērā dalībvalstīs, kas pēc 2013. gada mainīja savus tiesību aktus (Apvienotā Karaliste un Francija).

²⁵ SWD(2018) 96.

²⁶ SEC(2018) 185.

piezīmes. Jo īpaši RKP pirmajā piezīmē tika norādīts, ka ietekmes novērtējums nepietiekami pierāda vajadzību pēc likumdošanas pasākumiem ES līmenī saistībā ar kolektīvo tiesisko aizsardzību. Vairākas iedaļas tika pārskatītas, lai labāk parādītu, ka ir vajadzīga rīcība, ņemot vērā vairākas masveida kaitējuma situācijas, kad Eiropas patērētāji nevarēja saņemt tiesisko aizsardzību. Pierādījumi, ko Komisija apkopojusi 15 gadu laikā, tostarp, sagatavojot 2008. gada Zaļo grāmatu par patērētāju kolektīvo tiesisko aizsardzību un 2008. gada Balto grāmatu par zaudējumu atlīdzināšanas prasībām saistībā ar konkurences noteikumu pārkāpšanu, liecina, ka trūkst efektīvas aizsardzības, jo nav kolektīvās tiesiskās aizsardzības mehānismu. Tika uzsvērti arī konstatējumi, kas ietverti Komisijas 2018. gada ziņojumā par 2013. gada ieteikumu, jo īpaši ierobežotā ietekme uz situācijas uzlabošanu daudzās dalībvalstīs, un 2017. gada Eiropas Parlamenta ieteikumā, ņemot vērā izmeklēšanu saistībā ar emisiju mērījumiem autobūves nozarē. Tika pievienota papildu informācija par to dalībvalstu iestāžu skaitu (21), kuras mērķorientētajās apspriešanās puda atbalstu papildu tiesiskās aizsardzības mehānismu paredzēšanai Aizliegumu direktīvā, un tika sīkāk izstrādāti apraksti par to, cik lielā mērā dalībvalstīs ir nepieciešamas tiesību aktu izmaiņas.

Lai uzlabotu atbilstību, ietekmes novērtējumā papildus pamatscenārijam tika izskatītas trīs iespējas: 1) iespēja vienīgi palielināt pasākumu atturošo iedarbību un publiski tiesiskās izpildes samērīgumu, ieviešot stingrākus noteikumus par sodiem un efektīvāku aizliegumu procedūru; 2) iespēja papildus šiem pasākumiem paredzēt patērētāju tiesības uz individuāliem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem un 3) iespēja ieviest papildu pasākumus patērētāju kolektīvai tiesiskajai aizsardzībai. Vēlamā iespēja bija iespēja Nr. 3, kurā apvienoti visi pasākumi. Šis priekšlikums ietver iespēju Nr. 3 attiecībā uz efektīvāku aizliegumu procedūru, paredzot arī patērētāju kolektīvo tiesisko aizsardzību.

Iespēja Nr. 1 ietvēra aizlieguma procedūras grozījumu kopumu, uz kuriem attiecas šis priekšlikums. Ietekmes novērtējumā tika secināts, ka direktīvas pārskatīšanai nav piemērotu alternatīvu, jo, pārskatot direktīvu, tiktu risinātas tās kopējās problēmas saistībā ar pašreizējās procedūras izmaksām, ilgumu un sarežģītību, kas tika minētas visās attiecīgajās apspriedēs. Vēlamajā iespējā Nr. 3 tiek saglabāti visi iespējā Nr. 1 ietvertie grozījumi un papildus iekļauti arī stingrāki kolektīvās tiesiskās aizsardzības mehānismi, uz kuriem attiecas šis priekšlikums. Ietekmes novērtējumā tika secināts, ka vēlamā iespēja Nr. 3 nodrošinātu spēcīgāku stimulu tirgotājiem panākt atbilstību ES patērētāju tiesību aktiem nekā iespēja Nr. 1. Piemēram, no negodīgas komercprakses cietušajiem patērētājiem pieejamo tiesiskās aizsardzības līdzekļu atturošā ietekme būs spēcīgāka, ja tiks izvēlēta iespēja Nr. 3, jo — kā apstiprināts 2017. gada patērētāju apstākļu rezultātu pārskatā²⁷ — patērētāji varētu vairāk izmantot Negodīgas komercprakses direktīvā paredzētos tiesiskās aizsardzības līdzekļus, ja viņiem būtu pieejams arī praktisks kolektīvs mehānisms, atbilstoši kuram tiesīgā iestāde varētu risināt lietu viņu vārdā. Tāds pats pamatojums attiecas uz vispārējiem mērķiem aizsargāt patērētāju intereses un nodrošināt augstu patērētāju tiesību aizsardzības līmeni. Šie mērķi vislabāk tiktu sasniegti, izvēloties iespēju Nr. 3, jo šai iespējai būtu vislielākā ietekme attiecībā uz atbilstības ES patērētāju tiesību aktiem uzlabošanu. Spēcīgāki kolektīvās tiesiskās aizsardzības mehānismi nodrošinātu augstāku patērētāju tiesību aizsardzības līmeni masveida kaitējuma situācijās un mazinātu kaitējumu patērētājiem. Attiecībā uz vispārējo mērķi veicināt iekšējā tirgus netraucētu darbību visas trīs iespējas veicinātu godīgāku konkurenci, neradot netaisnīgas

²⁷ 2017. gada rezultātu pārskatā tika konstatēts, ka galvenie iemesli, kuru dēļ patērētāji problēmu gadījumā nerīkojas, ir šādi: pārāk ilgstošas procedūras (32,5 % no tiem, kuri nerīkojas); uzskats, ka ir maza iespēja saņemt tiesisko aizsardzību (19,6 %); iepriekš piedzīvotā neveiksmīgā sūdzību iesniegšana (16,3 %); neskaidrība par patērētāju tiesībām (15,5 %); neinformētība par to, kur vai kā iesniegt sūdzību (15,1 %); psiholoģiska nevēlēšanās (13,3 %).

priekšrocības tiem tirgotājiem, kuri neievēro noteikumus, salīdzinājumā ar tiem, kuri to dara. Tomēr vislabākie kopējie rezultāti tirgotājiem, kas ievēro noteikumus, tiktu sasniegti ar iespēju Nr. 3, jo stingrāku mehānismu ieviešana kolektīvai tiesiskajai aizsardzībai vēl vairāk veicinātu godīgu konkurenci par labu tirgotājiem, kas ievēro noteikumus.

Attiecībā uz efektivitāti visas iespējas varētu radīt sākotnējās iepazīšanās izmaksas, bet arī ietaupījumus tirgotājiem, kas ievēro noteikumus. Dati par izmaksām un ietaupījumiem tika apkopoti apspriedēs, kas rīkotas, sagatavojot ietekmes novērtējumu, taču salīdzinoši maz respondentu spēja sniegt kvantitatīvas aplēses. Attiecībā uz iespēju Nr. 1 vairākums uzņēmumu apvienību uzskatīja, ka aizliegumu procedūras pārskatīšana varētu palielināt apdrošināšanas prēmijas apdrošināšanai pret prasībām masveida kaitējuma situācijās un sekmēt plašāku direktīvas izmantošanu. Iespēja Nr. 3 ietver iespējas Nr. 1 izmaksas un ar kolektīvo tiesisko aizsardzību saistītās izmaksas. Valsts iestāžu aplēses par to, kādas īstenošanas un darbības izmaksas radīsies tiesām un administratīvajām iestādēm, bija dažādas, taču tās šādas izmaksas neuzskatīja par ievērojamām. Tiesīgajām iestādēm bija dažādi uzskati, un tās prognozēja līdzīgas summas, par kādām pieaugs vai samazināsies izmaksas. Tirgotājiem, kas ievēro noteikumus, izmaksas saistībā ar 3. iespējas ieviešanu būtu nenozīmīgas, un tās būtu vēl mazākas pārrobežu tirdzniecībā iesaistītiem tirgotājiem, jo valstu procedūras būtu vēl vairāk saskaņotas.

Ņemot vērā, ka iespējai Nr. 3 ir visplašākais tvērums, tā ietver arī vairāk izmaksu nekā citas iespējas. No otras puses, ieviešot jebkuru no iespējām, tirgotājiem rastos ietaupījumi pārrobežu tirdzniecībā, jo noteikumi tiktu vēl vairāk saskaņoti. Jo īpaši būtu lielāka skaidrība par iespējamām sekām tirgotājiem gadījumā, ja viņi neievēro noteikumus, un tādējādi riska novērtēšanas izmaksas būtu zemākas un precīzākas. Šie ietaupījumi būtu lielāki iespējas Nr. 3 gadījumā, jo tai ir plašāks tvērums nekā pārējām iespējām. Publiskās izpildes iestāžu un tiesu izmaksas visu iespēju gadījumā varētu ietekmētu tas, ka pieaugtu izpildes un tiesā izskatāmo lietu skaits. Tomēr šīs izmaksas, visticamāk, kompensēs tas, ka kopumā samazināsies ES patērētāju tiesību aktu pārkāpumu skaits, kā arī ar tas, ka jebkuras iespējas gadījumā tiks ieviesta racionalitāte un procesa efektivitāte. Šādi ietaupījumi būtu lielāki iespējas Nr. 3 gadījumā, ņemot vērā tās plašāko tvērumu un atturošo ietekmi.

- **Normatīvā atbilstība un vienkāršošana**

Ņemot vērā, ka šī ir spēkā esoša tiesību akta pārskatīšana, uz to attiecas Komisijas Normatīvās atbilstības un izpildes programma (*REFIT*). Tādēļ Komisija ir izskatījusi iespējas vienkāršot un samazināt slogu. Šā priekšlikuma galvenais mērķis ir stiprināt pārstāvības prasības, kas pieejamas patērētāju kolektīvo interešu aizsardzībai. Ņemot vērā to, ka Savienības tiesību akti, uz kuriem attiecas šis priekšlikums, tiek piemēroti visiem tirgotājiem, tostarp mikrouzņēmumiem, šajā priekšlikumā nav paredzēts atbrīvojums mikrouzņēmumiem.

Tā kā trūkst datu, vienkāršošanas elementi nav izteikti skaitļos. Tomēr analīze parādīja — ņemot vērā iestrādātos aizsardzības pasākumus un to tiesīgo iestāžu rūpīgu pārbaudi, kurām ir pilnvaras celt pārstāvības prasības, nav paredzams, ka ierosinātais tiesību akts būtiski palielinās izmaksas tiem tirgotājiem, kas ievēro noteikumus. Turklāt pārkāpumu gadījumā tirgotāji gūtu labumu arī no lielākas juridiskās noteiktības un iespējas vienas pārstāvības prasības ietvaros risināt faktiskos un tiesību jautājumus, kas ir kopīgi visiem patērētājiem, kurus skāris pārkāpums. To tirgotāju izmaksas, kas nodarbojas ar pārrobežu tirdzniecību, tiktu samazinātas, jo vēl vairāk tiktu savstarpēji saskaņotas valsts procedūras, kas aizsargā patērētāju kolektīvās intereses. Visbeidzot, pārstāvības prasību stiprināšanai ir potenciāls radīt vienlīdzīgus konkurences apstākļus tirgotājiem.

- **Pamattiesības**

Ierosinātajā direktīvā ir ievērotas pamattiesības un principi, kas atzīti Eiropas Savienības Pamattiesību hartā, un tā ir jāinterpretē un jāpiemēro saskaņā ar minētajām tiesībām un principiem.

Priekšlikums jo īpaši veicina to, ka tiek nodrošināts augsts patērētāju tiesību aizsardzības līmenis (hartas 38. pants).

Priekšlikums arī atvieglo patērētājiem savu hartas 47. pantā paredzēto tiesību uz efektīvu tiesisko aizsardzību izmantošanu, jo ierosinātais pārstāvības prasības modelis sekmē patērētāju interešu aizsardzību un īstenošanu. Pārstāvības prasības modelis var jo īpaši novērst situācijas, kad atsevišķus patērētājus no vērsšanās tiesā nolūkā saņemt tiesisko aizsardzību var atturēt, piemēram, augstās tiesvedības izmaksas, jo īpaši mazas vērtības prasību gadījumā. Tajā pašā laikā ierosinātais modelis neliedz un nekavē atsevišķu patērētāju piekļuvi tiesu iestādēm saskaņā ar 47. panta prasībām. Turklāt priekšlikumā paredzēts dalībvalstu pienākums nodrošināt, ka pārstāvības prasības iesniegšanas rezultātā tiek apturēts vai pārtraukts noilguma termiņš, kas piemērojams visām attiecīgo patērētāju tiesiskās aizsardzības prasībām, ja attiecīgajām tiesībām piemēro noilguma termiņu saskaņā ar Savienības vai valsts tiesību aktiem.

Priekšlikums rada līdzsvaru starp patērētāju kolektīvajām interesēm un tirgotāju tiesībām pārstāvības prasībās, un tajā ir pilnībā ņemti vērā noteikumi, kas saistīti ar darījumdarbības brīvību (hartas 16. pants).

4. IETEKME UZ BUDŽETU

Ar ierosināto direktīvu tiek noteikts, ka dalībvalstis un Komisija atbalsta un veicina tiesīgo iestāžu sadarbību un paraugprakses un pieredzes apmaiņu un izplatīšanu attiecībā uz pārrobežu un iekšzemes pārkāpumu novēršanu. Tas radīs papildu darba slodzi Komisijai, un ir aprēķināts, ka tādēļ būs vajadzīga viena pilnslodzes amatpersona. Šie resursi tiks iegūti, pārdalot un pārkārtojot pašreizējo darbinieku darba pienākumus.

Papildu izmaksas saistībā ar tiesīgo iestāžu spēju veidošanas un koordinēšanas darbībām var segt no programmas “Tiesības, vienlīdzība un pilsonība” 2014.–2020. gadam, un līdzīgas finansēšanas iespējas var iekļaut arī nākamajā programmā nākamās daudzgadu finanšu shēmas ietvaros. Sīkāka informācija sniegta šā priekšlikuma pielikumā iekļautajā finanšu pārskatā.

5. CITI ELEMENTI

- **Īstenošanas plāni un uzraudzīšanas, izvērtēšanas un pārskatu sniegšanas kārtība**

Ierosinātā direktīva paredz, ka Komisijai ir periodiski jāpārskata direktīvas ietekme. Komisija uzraudzīs, kā tiesīgās iestādes visā Savienībā izmanto direktīvā paredzētās pārstāvības prasības iespējas.

- **Skaidrojošie dokumenti**

Ierosinātās direktīvas efektīvai transponēšanai būs vajadzīgi īpaši un mērķorientēti grozījumi attiecīgajos valsts noteikumos. Ar ierosināto direktīvu nosaka konkrētus galvenos aspektus, kas jāpapildina ar vairākiem procesuālajiem noteikumiem valstu līmenī. Līdz ar to, lai Komisija varētu uzraudzīt, vai transponēšana notiek pareizi, nepietiek ar to, ka dalībvalstis tai iesniedz īstenošanas noteikumu tekstu, jo var būt nepieciešams kopējs novērtējums par

režīmu, kas izveidojies saskaņā ar valsts tiesību aktiem. Šo iemeslu dēļ dalībvalstīm būtu Komisijai jāiesniedz arī skaidrojošie dokumenti, kuros norādīts, ar kuriem esošajiem vai jauniem noteikumiem valsts tiesību aktos ir paredzēts īstenot ierosinātajā direktīvā noteiktos konkrētos pasākumus.

- **Konkrētu priekšlikuma noteikumu sīks skaidrojums**

Direktīvas **1. pantā** ir noteikts direktīvas priekšmets. Direktīvas (tāpat kā tās priekšteces Direktīvas 2009/22/EK) mērķis ir nodrošināt, ka tiesīgās iestādes var celt pārstāvības prasības, kuru mērķis ir patērētāju kolektīvo interešu aizsardzība. Tajā ir skaidri noteikts, ka dalībvalstis var paredzēt citus procesuālos līdzekļus, lai aizsargātu patērētāju kolektīvās intereses valsts līmenī.

Direktīvas **2. pantā** ir precizēta direktīvas darbības joma, atsaucoties uz Savienības tiesību aktiem, kas uzskaitīti I pielikumā, kurā ietverti konkrēti noteikumi, kas reglamentē tirgotāju un patērētāju attiecības un tādējādi ir būtiski patērētāju kolektīvo interešu aizsardzībai. Tādējādi darbības joma aptver visus I pielikumā uzskaitīto Savienības tiesību aktu pārkāpumus, ko izdara tirgotāji un kas kaitē vai var kaitēt patērētāju kolektīvajām interesēm dažādās nozarēs, piemēram, finanšu pakalpojumu, enerģētikas, telekomunikāciju, veselības un vides nozarē. Konkrētāk, darbības joma attiecas uz tiem Savienības tiesību aktiem, uz kuriem attiecas pašreizējā Aizliegumu direktīva, un tā ir saskaņota ar pārskatītās SPTAJ regulas (Regulas (ES) 2017/2394) darbības jomu. Minētā regula stiprina pārrobežu publiski tiesisko izpildi un pilnvaro Komisiju uzsākt un koordinēt kopīgas izpildes darbības, lai vērstos pret ES mēroga pārkāpumiem, taču neparedz tiesības uz tiesisko aizsardzību patērētājiem, kuriem ar šādiem pārrobežu pārkāpumiem ir nodarīts kaitējums. Tādējādi ar šo direktīvu ieviestie konkrētie pasākumi attiecībā uz patērētāju individuālo un kolektīvo tiesisko aizsardzību papildina pārskatīto regulu, lai palielinātu tās efektivitāti. Lai nodrošinātu, ka direktīvas darbības joma joprojām ir aktuāla, Komisija pievērsīs īpašu uzmanību iespējamai nepieciešamībai jebkurā turpmākā jaunajā Savienības tiesību aktā, kas regulē tirgotāju un patērētāju attiecības, iekļaut noteikumus, ar kuriem groza I pielikumu. Arī veicot šīs direktīvas novērtējumu, Komisija īpašu uzmanību pievērsīs jautājumam par direktīvas piemērošanas jomu.

Direktīvas **3. pantā** ietvertas direktīvā piemērotās attiecīgās definīcijas, proti, “patērētāja”, “tirgotāja”, “patērētāju kolektīvo interešu”, “pārstāvības prasības”, “prakses” un “galīgā lēmuma” definīcijas.

Direktīvas **4. pantā** ir noteikti kritēriji, kuriem jāatbilst tiesīgajām iestādēm, lai tās būtu tiesīgas celt pārstāvības prasības saskaņā ar šo direktīvu, kā arī dalībvalstu pienākumi saistībā ar tiesīgo iestāžu izraudzīšanu. Tiesīgajām iestādēm būs jāatbilst noteiktiem kritērijiem, jo īpaši tām jābūt bezpeļņas, un tām ir jābūt leģitīmām interesēm nodrošināt, ka tiek ievēroti attiecīgie Savienības tiesību akti. Ņemot vērā, ka jo īpaši patērētāju organizācijas un neatkarīgas publiskās struktūras varēs pretendēt uz tiesīgās iestādes statusu, šis noteikums paredz arī iespēju dalībvalstīm lemt par to pasākumu veidu, ko saskaņā ar Direktīvu var prasīt konkrēts tiesīgo iestāžu veids vai konkrēta tiesīgā iestāde.

Direktīvas **5. pantā** izklāstīti pasākumi, ko saskaņā ar direktīvu var prasīt pārstāvības darbībās. Šie pasākumi var būt aizlieguma rīkojums kā pagaidu risinājums, aizlieguma rīkojums, ar ko konstatē pārkāpumu, un pasākumi, kuru mērķis ir novērst pārkāpumu seku turpināšanos, tostarp tiesiskās aizsardzības rīkojumi. Tiesīgās iestādes varēs prasīt iepriekš minētos pasākumus vienā pārstāvības prasībā.

Direktīvas **6. pantā** ir paredzēta procesuālā kārtība pārstāvības prasībām, kurās prasa izdot tiesiskās aizsardzības rīkojumu, kas saskaņā ar direktīvu ir pieejams kā pasākums, ar kuru tiek novērsta pārkāpumu seku turpināšanās. Parasti ir jābūt pieejamam tiesiskās aizsardzības rīkojumam. Izņēmuma gadījumos dalībvalstis sarežģītos gadījumos var pilnvarot tiesas un administratīvās iestādes tiesiskās aizsardzības rīkojuma vietā izdot deklaratīvu lēmumu par tirgotāja atbildību pret patērētājiem, kam pārkāpuma rezultātā ir nodarīts kaitējums. Tomēr divos gadījumos nevajadzētu būt iespējai izdot deklaratīvu lēmumu, bet gan tiesai vai administratīvajai iestādei būtu jāizdod tiesiskās aizsardzības rīkojums. Pirmkārt, tie ir gadījumi, kad patērētāji, kurus skārusi konkrēta prakse, ir identificējami un tiem ir nodarīts līdzīgs kaitējums saistībā ar kādu laika periodu vai pirkumu, piemēram, ilgtermiņa patērētāju līgumu gadījumā. Otrais veids attiecas uz tā dēvētiem “mazas vērtības gadījumiem”, kuros patērētājiem ir radušies tik nelieli zaudējumi, ka būtu nesamērīgi nodrošināt patērētājiem tiesisko aizsardzību. Šajos divos gadījumos ir vajadzīga arī īpaša procesuālā kārtība. Jo īpaši attiecībā uz otro gadījumu veidu dalībvalstīm nevajadzētu pieprasīt attiecīgo patērētāju pilnvarojumu pārstāvības prasības celšanai un līdzekļi, kas saņemti kā kompensācija, būtu jānovirza sabiedriskam mērķim, kurš nāk par labu patērētāju kolektīvajām interesēm, piemēram, izpratnes veidošanas kampaņām.

Direktīvas **7. pantā** noteikta prasība, ka tiesīgajām iestādēm jābūt pilnībā pārredzamām attiecībā uz viņu darbības finansējuma avotu kopumā un jo īpaši attiecībā uz līdzekļiem, ar kuriem finansē konkrētu tiesiskās aizsardzības pārstāvības prasību, lai dotu iespēju tiesām vai administratīvajām iestādēm izvērtēt, vai varētu būt interešu konflikts starp trešās personas finansētāju un tiesīgo iestādi, lai izvairītos no ļaunprātīgas tiesāšanās riska, piemēram, starp konkurentiem, un arī lai novērtētu, vai trešai personai ir pietiekami līdzekļi, lai pildītu savas finanšu saistības pret tiesīgo iestādi gadījumā, ja prasība tiek noraidīta.

Direktīvas **8. pantā** ir paredzēti noteikumi par kolektīvajiem izlīgumiem saskaņā ar direktīvu. Dalībvalstīm ir iespēja paredzēt procedūru, saskaņā ar kuru tiesa vai administratīvā iestāde var apstiprināt kolektīvu izlīgumu, ko panākusi tiesīgā iestāde un iespējamais pārkāpuma izdarītājs, pirms pārstāvības prasības izskatīšana attiecībā uz tā paša tirgotāja tādu pašu praksi ir sākusies tās pašas dalībvalsts tiesā vai administratīvajā iestādē. Ja pārstāvības prasība jau tiek izskatīta, tiesai vai administratīvai iestādei, kas pārrauga prasību, vienmēr vajadzētu būt iespējai aicināt puses panākt izlīgumu par tiesisko aizsardzību. Dalībvalstīs, kas sarežģītos gadījumos, kuri neatbilst diviem 6. panta 3. punktā konkrēti paredzētiem gadījumu veidiem, izvēlēsies atļaut deklaratīvus lēmumus par pārkāpumu izdarījušā tirgotāja atbildību pret attiecīgajiem patērētājiem, tiesai vai administratīvajai iestādei, kas izdod šādu deklaratīvu lēmumu, vienmēr būs iespēja lūgt pārstāvības prasības pusēm panākt izlīgumu par tiesisko aizsardzību. Tiesas vai administratīvās iestādes rūpīgi pārbaudīs kolektīvos izlīgumus, kas panākti visos iepriekš minētajos apstākļos, lai nodrošinātu to likumību un taisnīgumu. Patērētājiem, uz kuriem attiecas apstiprināts kolektīvais izlīgums, vienmēr tiks dota iespēja pieņemt vai noraidīt tajā piedāvāto tiesisko aizsardzību.

Direktīvas **9. pantā** izklāstīti noteikumi, saskaņā ar kuriem pārkāpumu izdarījušajam tirgotājam ir pienākums pienācīgi informēt attiecīgos patērētājus par galīgajiem aizlieguma rīkojumiem, galīgajiem lēmumiem par pasākumiem, ar ko novērš pārkāpumu seku turpināšanos, tostarp par galīgajiem tiesiskās aizsardzības rīkojumiem un attiecīgā gadījumā par deklaratīviem lēmumiem attiecībā uz tirgotāja atbildību pret patērētājiem, kā arī par galīgajiem lēmumiem, ar kuriem apstiprina kolektīvos izlīgumus, kas pieejami saskaņā ar šo direktīvu. Šie noteikumi nodrošina patērētāju informētību par tiesību aktu pārkāpumiem un viņu tiesiskās aizsardzības iespējām.

Direktīvas **10. pantā** paredzēts, kāda ietekme iekšzemes un pārrobežu tiesiskās aizsardzības prasībās ir galīgajiem lēmumiem, ar ko konstatē to Savienības tiesību aktu pārkāpumus, uz kuriem attiecas šī direktīva. Saskaņā ar šo noteikumu tiesas vai administratīvās iestādes publiski tiesiskās izpildes procedūrās pieņemtiem galīgiem lēmumiem, galīgiem aizlieguma rīkojumiem, ar kuriem konstatē Savienības tiesību aktu pārkāpumus, un galīgiem deklaratīviem lēmumiem par tirgotāja atbildību pret pārkāpuma skartajiem patērētājiem, kas izdoti pārstāvības prasībās saskaņā ar šo direktīvu, būs pierādījuma spēks turpmākajās tiesiskās aizsardzības prasībās. Šādas tiesiskās aizsardzības prasības varētu celt patērētāji individuāli, tās varētu tikt celtas pārstāvības prasību ietvaros saskaņā ar šo direktīvu vai cita valsts tiesību aktos paredzēta kolektīvās tiesiskās aizsardzības mehānisma ietvaros, ja tāds ir pieejams. Ja lēmums, ar kuru konstatē pārkāpumu, ir kļuvis galīgs, tam jābūt neapstrīdamam pierādījumam visās turpmākās tiesiskās aizsardzības prasībās tajā pašā dalībvalstī. Tas ļaus novērst juridisko nenoteiktību un nevajadzīgas izmaksas visām iesaistītajām pusēm, tostarp tiesu iestādēm. To pašu iemeslu dēļ pārrobežu lietās galīgie lēmumi, ko tiesa vai administratīvā iestāde pieņēmusi publiski tiesiskās izpildes procedūrās, un galīgie aizliegumu rīkojumi, ar kuriem konstatē Savienības tiesību aktu pārkāpumu saskaņā ar šo direktīvu, tiks uzskatīti par atspēkojamām prezumpcijām, ka ir izdarīts Savienības tiesību pārkāpums. Deklaratīviem lēmumiem par tirgotāja atbildību pret pārkāpuma skartajiem patērētājiem šāda ietekme nav paredzēta, jo valstu tiesību akti par atbildību var būtiski atšķirties visā ES.

Direktīvas **11. pantā** ir paredzēts, ka pārstāvības prasības rezultātā tiek apturēts tiesiskās aizsardzības prasību noilguma termiņš. Tas papildina noteikumus par to galīgo aizliegumu rīkojumu ietekmi, ar kuriem konstatē pārkāpumu un kuri izdoti saskaņā ar šo direktīvu celtajās pārstāvības prasībās, un sniedz patērētājiem, kam pārkāpuma dēļ nodarīts kaitējums, pienācīgu iespēju celt tiesiskās aizsardzības prasību individuāli vai arī pārstāvības prasībās, ko viņu vārdā ceļ saskaņā ar šo direktīvu.

Direktīvas **12. pants** nodrošina procesuālo lietderību visas procedūras laikā. Tas uzliek dalībvalstīm pienākumu nodrošināt, ka visas pārstāvības prasības tiek izskatītas ar pienācīgu lietderību un ka pārstāvības prasības, kurās lūdz noteikt pagaidu aizliegumu, tiek izskatītas paātrinātā procedūrā. Tas nodrošina, ka iespējami drīz var novērst jebkādu turpmāku kaitējumu, ko varētu radīt tirgotāja prakse, uz kuru attiecas pārstāvības prasība.

Direktīvas **13. pantā** paredzēta iespēja tiesai vai administratīvajai iestādei, kas pārrauga pārstāvības darbību, pēc tās tiesīgās iestādes pieprasījuma, kura ir cēlusi pārstāvības prasību, izdot rīkojumu atbildētājam tirgotājam sniegt viņa rīcībā esošos pierādījumus attiecīgajā lietā. Lai konstatētu pārkāpumu, cēloņsakarību starp pārkāpumu un patērētājiem nodarīto kaitējumu un kvantificētu faktisko kaitējumu attiecīgajiem patērētājiem, ir vajadzīga faktu analīze un ekonomiska analīze. Daži no attiecīgajiem pierādījumiem, kas tiesīgajai iestādei ir vajadzīgi, lai lietu pierādītu, ir atbildētāja rīcībā un tiesīgajai iestādei nav pieejami. Tāpat var gadīties attiecībā uz informāciju, kas vajadzīga, lai pienācīgi informētu attiecīgos patērētājus par izskatāmo pārstāvības prasību. Minētais noteikums nodrošinās, ka visās dalībvalstīs ir noteikts minimālais efektīvas piekļuves līmenis attiecībā uz informāciju, kas tiesīgajām iestādēm ir vajadzīga, lai pierādītu savu prasību un pienācīgi informētu attiecīgos patērētājus par izskatāmo pārstāvības prasību. Tajā pašā laikā direktīva ļauj izvairīties no pārāk plaša un dārga informācijas izpaušanas pienākuma, kas varētu radīt nepamatotu slogu atbildētājam pusēm un ļaunprātīgas izmantošanas risku. Šāda informācijas izpaušana vienmēr būs pakļauta stingrai tiesas vai administratīvai kontrolei attiecībā uz tās nepieciešamību, tvērumu un samērīgumu.

Direktīvas **14. pants** nodrošina iedarbīgus, atturošus un samērīgus sodus gadījumā, ja atbildētājs tirgotājs nepilda tiesas vai administratīvās iestādes galīgo lēmumu pārstāvības prasībā. Šie sodi būs piemērojami naudas sodu veidā visās dalībvalstīs. Tas rada svarīgu stimulu atbildētājiem tirgotājiem ātri izpildīt galīgos aizliegumu un tiesiskās aizsardzības rīkojumus un apstiprinātus izlīgumus.

Direktīvas **15. pantā** paredzēti noteikumi par palīdzību tiesīgajām iestādēm. Tas nodrošina, ka ar procedūrām saistītās izmaksas neattur tiesīgās iestādes no pārstāvības prasību celšanas saskaņā ar šo direktīvu. Procedūru izmaksām nevajadzētu radīt tiesīgajām iestādēm pārmērīgus šķēršļus savu tiesību īstenošanā attiecībā uz rīkošanos sabiedrības interesēs, lai aizsargātu patērētāju kolektīvās intereses. Šie noteikumi arī paredz uzdevumu dalībvalstīm un Komisijai atbalstīt un veicināt tiesīgo iestāžu sadarbību un pieredzes apmaiņu starp tām, lai palielinātu pārstāvības prasību izmantošanu tādu pārkāpumu gadījumā, kam ir pārrobežu ietekme.

Direktīvas **16. pantā** paredzēti noteikumi, kas attiecas uz pārrobežu pārstāvības prasībām. Tas nodrošina, ka savstarpēji tiek atzītas vienā dalībvalstī iepriekš izraudzītu tiesīgo iestāžu tiesības celt pārstāvības prasības citā dalībvalstī. Turklāt tas ļauj tiesīgajām iestādēm no dažādām dalībvalstīm rīkoties kopīgi vienas pārstāvniecības prasības ietvaros viena foruma priekšā, kas ir kompetents saskaņā ar attiecīgajiem Savienības un valsts noteikumiem.

Direktīvas **17.–22. pantā** ir izklāstīti noteikumi par Direktīvas 2009/22/EK atcelšanu, Komisijas veikto novērtēšanu un ziņošanu, ierosinātās direktīvas transponēšanu, pārejas noteikumiem un stāšanos spēkā, piemērošanu laikā un adresātiem.

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA**par pārstāvības prasībām patērētāju kolektīvo interešu aizsardzībai un
Direktīvas 2009/22/EK atcelšanu**

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,
ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 114. pantu,
ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,
pēc leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,
ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu²⁸,
saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru,
tā kā:

- (1) Šīs direktīvas mērķis ir dot iespēju tiesīgajām iestādēm, kas pārstāv patērētāju kolektīvās intereses, lūgt tiesiskās aizsardzības līdzekļus, ceļot pārstāvības prasības saistībā ar Savienības tiesību aktu pārkāpumiem. Tiesīgajām iestādēm vajadzētu būt iespējai prasīt apturēt vai aizliegt pārkāpumu, apstiprināt, ka ir izdarīts pārkāpums, un lūgt tiesisko aizsardzību, piemēram, kompensāciju, remontu vai cenas samazināšanu, kā tas ir paredzēts valsts tiesību aktos.
- (2) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/22/EK²⁹ ļāva tiesīgajām iestādēm celt pārstāvības prasības, kuru galvenais mērķis ir apturēt un aizliegt Savienības tiesību aktu pārkāpumus, kas kaitē patērētāju kolektīvajām interesēm. Tomēr minētā direktīva nepietiekami risināja patērētāju tiesību īstenošanas problēmas. Lai nodrošinātu labāku atturēšanu no nelikumīgas prakses un mazinātu kaitējumu patērētājiem, ir nepieciešams stiprināt patērētāju kolektīvo interešu aizsardzības mehānismu. Ņemot vērā daudzās izmaiņas, skaidrības labad ir lietderīgi aizstāt Direktīvu 2009/22/EK.
- (3) Pārstāvības prasībai būtu jānodrošina patērētāju kolektīvo interešu efektīva un lietderīga aizsardzība. Tai būtu jāļauj tiesīgajām iestādēm rīkoties, lai nodrošinātu atbilstību attiecīgajiem Savienības tiesību aktu noteikumiem, un pārvarēt šķēršļus, ar kuriem saskaras patērētāji, ceļot individuālas prasības, piemēram, neskaidrību par viņu tiesībām un pieejamiem procesuālajiem mehānismiem, psiholoģisko nevēlēšanos celt prasību un to, ka individuālās prasības paredzamās izmaksas pārsniegs ieguvumus no tās.
- (4) Ir svarīgi nodrošināt vajadzīgo līdzsvaru starp tiesu iestāžu pieejamību un procesuālajiem drošības pasākumiem, no vienas puses, un ļaunprātīgu tiesāšanos, kas

²⁸ OV C [...], [...], [...]. lpp.

²⁹ OV L 110/30, 1.5.2009.

varētu nepamatoti apgrūtināt uzņēmumu spēju darboties vienotajā tirgū, no otras puses. Lai novērstu pārstāvības prasību ļaunprātīgu izmantošanu, būtu jāizvairās no tādiem elementiem kā zaudējumu atlīdzināšana kā sods un ierobežojumu neesamība attiecībā uz to, kam ir tiesības celt prasību no kaitējuma cietušo patērētāju vārdā, un būtu jāparedz skaidri noteikumi par dažādiem procesuālajiem aspektiem, piemēram, par tiesīgo iestāžu izraudzīšanos, to līdzekļu izcelsmi un prasības pamatošanai nepieciešamo informāciju. Šai direktīvai nebūtu jāietekmē valsts tiesību akti par procesuālo izmaksu sadali.

- (5) Pārkāpumiem, kas skar patērētāju kolektīvās intereses, bieži ir pārrobežu ietekme. Efektīvākām un iedarbīgākām pārstāvības prasībām, kas pieejamas visā Savienībā, būtu jāvairo patērētāju uzticēšanās iekšējam tirgum un jāpalielina patērētāju iespējas īstenot savas tiesības.
- (6) Šai direktīvai būtu jāaptver dažādas jomas, piemēram, datu aizsardzība, finanšu pakalpojumi, ceļošana un tūrisms, enerģētika, telekomunikācijas un vide. Tai būtu jāattiecas uz to Savienības tiesību aktu pārkāpumiem, kuri aizsargā patērētāju intereses, neatkarīgi no tā, vai attiecīgajos tiesību aktos tie ir dēvēti par patērētājiem vai ceļotājiem, lietotājiem, klientiem, privātiem ieguldītājiem, privātiem klientiem vai tamlīdzīgi. Lai nodrošinātu pienācīgu reaģēšanu uz Savienības tiesību aktu pārkāpumiem, kuru veids un mērogs strauji mainās, ikreiz, kad tiek pieņemts jauns Savienības tiesību akts, kas attiecas uz patērētāju kolektīvo interešu aizsardzību, būtu jāizvērtē, vai grozīt šīs direktīvas pielikumu, lai to iekļautu attiecīgā tiesību akta darbības jomā.
- (7) Komisija ir pieņēmusi tiesību aktu priekšlikumus Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai, ar ko groza Regulu (EK) Nr. 261/2004, ar ko paredz kopīgus noteikumus par kompensāciju un atbalstu pasažieriem sakarā ar iekāpšanas atteikumu un lidojumu atcelšanu vai ilgu kavēšanos, un Regulai (EK) Nr. 2027/97 par gaisa pārvadātāju atbildību, veicot pasažieru un viņu bagāžas gaisa pārvadājumus³⁰, kā arī Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai par dzelzceļa pasažieru tiesībām un pienākumiem³¹. Tāpēc ir lietderīgi paredzēt, ka gadu pēc šīs direktīvas stāšanās spēkā Komisija izvērtē, vai šie Savienības noteikumi gaisa un dzelzceļa pasažieru tiesību jomā nodrošina patērētājiem pienācīgu aizsardzības līmeni, kas ir salīdzināms ar šajā direktīvā paredzēto, un izdara vajadzīgos secinājumus attiecībā uz šīs direktīvas darbības jomu.
- (8) Pamatojoties uz Direktīvu 2009/22/EK, šai direktīvai būtu jāattiecas gan uz iekšzemes, gan pārrobežu pārkāpumiem, jo īpaši, ja patērētāji, kurus skāris pārkāpums, dzīvo vienā vai vairākās dalībvalstīs, kas nav tā dalībvalsts, kurā reģistrēts pārkāpumu izdarījušais tirgotājs. Tai būtu jāattiecas arī uz pārkāpumiem, kas tika izbeigti pirms pārstāvības prasības uzsākšanas vai noslēgšanas, jo joprojām var būt nepieciešams novērst šādas prakses atkārtošanos, noteikt, ka konkrētā prakse ir bijusi pārkāpums, un veicināt patērētāju tiesisko aizsardzību.
- (9) Šai direktīvai nebūtu jāievieš starptautisko privāttiesību normas attiecībā uz jurisdikciju, spriedumu atzīšanu un izpildi vai piemērojamiem tiesību aktiem. Spēkā esošie Savienības tiesību akti attiecas uz šajā direktīvā paredzētajām pārstāvības prasībām.

³⁰ COM(2013) 130 *final*.

³¹ COM(2017) 548 *final*.

- (10) Tā kā pārstāvības prasības var celt tikai tiesīgās iestādes, tām būtu jāatbilst šajā direktīvā paredzētajiem kritērijiem, lai nodrošinātu, ka patērētāju kolektīvās intereses ir pienācīgi pārstāvētas. Jo īpaši tām vajadzētu būt pienācīgi izveidotām saskaņā ar dalībvalsts tiesību aktiem, kas varētu ietvert, piemēram, prasības attiecībā uz locekļu skaitu, nemainīgumu vai pārredzamības prasības attiecīgajiem šo iestāžu struktūras aspektiem, piemēram, to izveides statūti, vadības struktūra, mērķi un darba metodes. Šīm iestādēm arī vajadzētu būt bezpeļņas, un tām vajadzētu būt leģitīmām interesēm nodrošināt atbilstību attiecīgajiem Savienības tiesību aktiem. Minētie kritēriji būtu jāpiemēro gan iepriekš izraudzītām tiesīgajām iestādēm, gan *ad hoc* tiesīgajām iestādēm, kas izveidotas konkrētas prasības vajadzībām.
- (11) Neatkarīgām publiskajām struktūrām un jo īpaši patērētāju organizācijām būtu aktīvi jādarbojas, lai nodrošinātu atbilstību attiecīgajiem Savienības tiesību aktu noteikumiem, un tās visas ir piemērotas, lai darbotos tiesīgo iestāžu statusā. Ņemot vērā, ka šīm iestādēm ir pieejami dažādi informācijas avoti par tirgotāju praksi attiecībā uz patērētājiem un tām ir dažādas darbības prioritātes, dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai pašām lemt par to pasākumu veidiem, kurus katra no šīm tiesīgajām iestādēm var lūgt pārstāvības prasībās.
- (12) Tā kā gan tiesvedība, gan administratīvie procesi var efektīvi un lietderīgi palīdzēt aizsargāt patērētāju kolektīvās intereses, dalībvalstu ziņā ir noteikt, vai pārstāvības prasības var iesniegt tiesvedībā vai administratīvajā procesā, vai abos veidos, atkarībā no attiecīgās tiesību jomas vai ekonomikas nozares. Tas neskar tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību saskaņā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pantu, atbilstoši kuram dalībvalstis nodrošina, ka patērētājiem un uzņēmumiem ir tiesības uz efektīvu tiesisko aizsardzību kādā no tiesām saistībā ar jebkuru administratīvu lēmumu, kas pieņemts saskaņā ar šīs valsts noteikumiem, ar kuriem īsteno šo direktīvu. Tas ietver iespēju pusēm saskaņā ar valsts tiesību aktiem saņemt lēmumu, ar kuru apstrīdētā lēmuma izpilde tiek apturēta.
- (13) Lai uzlabotu pārstāvības prasību procesuālo efektivitāti, tiesīgajām iestādēm vajadzētu būt iespējai lūgt dažādus pasākumus vienas pārstāvības prasības vai atsevišķu pārstāvības prasību ietvaros. Šiem pasākumiem būtu jāietver pagaidu pasākumi notiekošas prakses pārtraukšanai vai prakses aizliegšanai gadījumā, ja šāda prakse nav īstenota, bet ir risks, ka tā radītu nopietnu vai neatgriezenisku kaitējumu patērētājiem, pasākumi, ar ko nosaka, ka konkrēta prakse ir tiesību aktu pārkāpums, un vajadzības gadījumā aptur praksi vai aizliedz to īstenot nākotnē, kā arī pasākumi, kas novērš pārkāpuma seku turpināšanos, tostarp tiesiskās aizsardzības pasākumi. Ja tas tiek lūgts vienā prasībā, tiesīgajām iestādēm būtu jāspēj lūgt visus attiecīgos pasākumus prasības celšanas brīdī vai vispirms lūgt attiecīgo aizlieguma rīkojumu, bet pēc tam — attiecīgā gadījumā tiesiskās aizsardzības rīkojumu.
- (14) Aizlieguma rīkojumu mērķis ir aizsargāt patērētāju kolektīvās intereses neatkarīgi no faktiskajiem zaudējumiem vai kaitējuma, kas radies atsevišķiem patērētājiem. Aizlieguma rīkojumos var uzlikt par pienākumu tirgotājiem veikt konkrētus pasākumus, piemēram, sniegt patērētājiem informāciju, kas iepriekš tika noklusēta, pārkāpjot juridiskās saistības. Lēmumiem, ar kuriem konstatē, ka kāda prakse ir pārkāpums, nevajadzētu būt atkarīgiem no tā, vai konkrētā prakse ir īstenota tīši vai nolaidības dēļ.
- (15) Tiesīgajai iestādei, kas ceļ pārstāvības prasību saskaņā ar šo direktīvu, vajadzētu būt procesā iesaistītajai pusei. Patērētājiem, kurus skāris pārkāpums, vajadzētu būt atbilstīgām iespējām gūt labumu no attiecīgās pārstāvības prasības rezultātiem.

Saskaņā ar šo direktīvu izdotiem aizlieguma rīkojumiem nebūtu jāskar individuālas prasības, ko ceļ patērētāji, kuriem nodarīts kaitējums, īstenojot praksi, uz kuru attiecas aizlieguma rīkojums.

- (16) Tiesīgajām iestādēm vajadzētu būt iespējai lūgt pasākumus, kuru mērķis ir novērst pārkāpuma seku turpināšanos. Šie pasākumi būtu jāpieņem tiesiskās aizsardzības rīkojuma veidā, kurā tirgotājam uzliek pienākumu nodrošināt cita starpā kompensāciju, labošanu, aizstāšanu, cenas samazināšanu, līguma izbeigšanu vai samaksātās cenas atlīdzināšanu, ja tas ir piemērojams un pieejams saskaņā ar valsts tiesību aktiem.
- (17) Kompensācijai, ko izmaksā masveida kaitējuma situācijā cietušiem patērētājiem, nebūtu jāpārsniedz summa, kas saskaņā ar piemērojamiem valsts vai Savienības tiesību aktiem tirgotājam ir jāmaksā, lai segtu patērētājiem nodarīto faktisko kaitējumu. Jo īpaši būtu jāizvairās no zaudējuma atlīdzināšanas kā soda, kā rezultātā prasītājs par ciestajiem zaudējumiem saņem pārmērīgi lielu kompensāciju.
- (18) Dalībvalstis var pieprasīt tiesīgajām iestādēm sniegt pietiekamu informāciju, lai pamatotu tiesiskās aizsardzības pārstāvības prasību, tostarp tās patērētāju grupas aprakstu, ko skāris pārkāpums, un faktiskos un tiesību jautājumus, kas būtu jāatrisina pārstāvības prasības ietvaros. Lai iesniegtu prasību, tiesīgajai iestādei nevajadzētu būt pienākumam atsevišķi identificēt visus pārkāpuma skartos patērētājus. Tiesiskās aizsardzības pārstāvības prasībās tiesai vai administratīvajai iestādei pēc iespējas agrākā posmā būtu jāpārbauda, vai lieta var tikt izskatīta kā pārstāvības prasība, ņemot vērā pārkāpuma būtību un attiecīgajiem patērētājiem nodarītā kaitējuma raksturu.
- (19) Dalībvalstīm būtu jāļauj lemt par to, vai tiesa vai valsts iestāde, kurā celta tiesiskās aizsardzības pārstāvības prasība, izņēmuma kārtā tiesiskās aizsardzības rīkojuma vietā var izdot deklaratīvu lēmumu par tirgotāja atbildību pret patērētājiem, kam pārkāpuma rezultātā ir nodarīts kaitējums, uz kuru varētu tieši atsaukties turpmākās tiesiskās aizsardzības prasībās, ko ceļ individuāli patērētāji. Šī iespēja būtu jāparedz tikai pienācīgi pamatotos gadījumos, kad ir sarežģīti noteikt individuālu tiesiskās aizsardzības apmēru katram patērētājam, uz kuru attiecas pārstāvības prasība, un nebūtu efektīvi to noteikt pārstāvības prasības ietvaros. Deklaratīvi lēmumi nebūtu jāizdod gadījumos, kas nav sarežģīti, un jo īpaši tad, ja attiecīgie patērētāji ir identificējami un tiem ir nodarīts līdzīgs kaitējums attiecībā uz laika posmu vai pirkumu. Tāpat deklaratīvi lēmumi nebūtu jāizdod, ja katram atsevišķam patērētājam radušies zaudējumi ir tik mazi, ka ir maz ticams, ka individuāli patērētāji varētu lūgt individuālu tiesisko aizsardzību. Tiesai vai valsts iestādei būtu pienācīgi jāpamato, kādēļ tā konkrētajā gadījumā tiesiskās aizsardzības rīkojuma vietā ir izdevusi deklaratīvu lēmumu.
- (20) Ja patērētāji, kurus skārusi tā pati prakse, ir identificējami un tiem ir nodarīts līdzīgs kaitējums attiecībā uz laika posmu vai pirkumu, piemēram, ilgtermiņa patērētāju līgumu gadījumā, tiesa vai administratīvā iestāde pārstāvības prasībā var skaidri definēt patērētāju grupu, kurus skāris pārkāpums. Tiesa vai administratīvā iestāde jo īpaši var lūgt pārkāpumu izdarījušo tirgotāju sniegt attiecīgu informāciju, piemēram, pārkāpuma skarto patērētāju identitāti un prakses ilgumu. Lietderības un efektivitātes labad šādos gadījumos dalībvalstis saskaņā ar valsts tiesību aktiem varētu izvērtēt, vai dot patērētājiem iespēju gūt tiešu labumu no tiesiskās aizsardzības rīkojuma pēc tam, kad tas ir izdots, nenosakot pienākumu šiem patērētājiem dot savu individuālo pilnvarojumu pirms tiesiskās aizsardzības rīkojuma izdošanas.

- (21) Mazas vērtības gadījumos vairākums patērētāju, visticamāk, nerīkosies, lai īstenotu savas tiesības, jo šie centieni būtu lielāki par individuālajiem ieguvumiem. Tomēr, ja tā pati prakse skar daudzus patērētājus, kopējie zaudējumi var būt ievērojami. Tādos gadījumos tiesa vai iestāde var uzskatīt, ka ir nesamērīgi sadalīt līdzekļus skartajiem patērētājiem, piemēram, tāpēc, ka tas ir pārāk apgrūtināši vai neiespējami. Tāpēc līdzekļi, kas pārstāvības prasībās saņemti kā tiesiskajai aizsardzībai paredzēti līdzekļi, labāk būtu izmantojami patērētāju kolektīvo interešu aizsardzībai un būtu jānovirza svarīgam sabiedriskam mērķim, piemēram, patērētāju juridiskās palīdzības fondam, izpratnes veidošanas kampaņām vai patērētāju iniciatīvām.
- (22) Pasākumus, kuru mērķis ir novērst pārkāpuma seku turpināšanos, var lūgt, tikai pamatojoties uz galīgo lēmumu, ar kuru konstatē šīs direktīvas darbības jomā ietverto Savienības tiesību aktu pārkāpumu, kas kaitē patērētāju kolektīvām interesēm, tostarp pamatojoties uz galīgo aizlieguma rīkojumu, kas izdots pārstāvības prasības ietvaros. Jo īpaši pasākumus, ar ko novērš pārkāpuma seku turpināšanos, var lūgt, pamatojoties uz tiesas vai administratīvas iestādes galīgajiem lēmumiem saistībā ar izpildes darbībām, kuras reglamentē Eiropas Parlamenta un Padomes 2017. gada 12. decembra Regula (ES) 2017/2394 par sadarbību starp valstu iestādēm, kas atbild par tiesību aktu izpildi patērētāju tiesību aizsardzības jomā, un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 2006/2004³².
- (23) Šajā direktīvā ir paredzēts procesuālais mehānisms, kas neietekmē noteikumus, ar kuriem paredz patērētāju materiālās tiesības uz līgumiskiem un ārpuslīgumiskiem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, ja pārkāpuma rezultātā viņu interesēm ir nodarīts kaitējums, piemēram, tiesībām uz kompensāciju par zaudējumiem, līguma izbeigšanu, atlīdzināšanu, aizstāšanu, labošanu vai cenas samazināšanu. Pārstāvības prasību tiesiskās aizsardzības saņemšanai saskaņā ar šo direktīvu var celt tikai tad, ja Savienības vai valsts tiesību akti paredz šādas materiālās tiesības.
- (24) Šī direktīva neaizstāj esošos valstu kolektīvās tiesiskās aizsardzības mehānismus. Direktīvā ir ņemtas vērā valstu tiesiskās tradīcijas, tādēļ dalībvalstis var pēc saviem ieskatiem noteikt, vai šajā direktīvā paredzēto pārstāvības prasību iestrādāt esoša vai nākotnē paredzēta kolektīvās tiesiskās aizsardzības mehānismā vai noteikt kā alternatīvu minētajiem mehānismiem, ciktāl valsts mehānisms atbilst šajā direktīvā noteiktajai kārtībai.
- (25) Tiesīgajām iestādēm vajadzētu būt pilnībā pārrēdzamām attiecībā uz viņu darbības finansējuma avotu kopumā un arī attiecībā uz līdzekļiem, ar kuriem finansē konkrētu tiesiskās aizsardzības pārstāvības prasību, lai dotu iespēju tiesām vai administratīvajām iestādēm izvērtēt, vai varētu būt interešu konflikts starp trešās personas finansētāju un tiesīgo iestādi, lai izvairītos no ļaunprātīgas tiesāšanās riska un arī lai novērtētu, vai trešai personai ir pietiekami līdzekļi, lai pildītu savas finanšu saistības pret tiesīgo iestādi. Informācijai, ko tiesīgā iestāde sniedz tiesai vai administratīvajai iestādei, kura pārrauga pārstāvības prasību, būtu jāļauj tai izvērtēt, vai trešā persona var ietekmēt tiesīgās iestādes procesuālos lēmumus saistībā ar pārstāvības prasību, tostarp lēmumus par izlīgumiem, un vai tā nodrošina finansējumu tiesiskās aizsardzības pārstāvības prasībām pret atbildētāju, kas ir finansējuma sniedzēja konkurents, vai pret atbildētāju, no kura finansējuma sniedzējs ir atkarīgs. Ja kāds no šiem apstākļiem ir apstiprināts, tiesai vai administratīvajai iestādei vajadzētu

³² OV L 345, 27.12.2017.

- būt pilnvarotai pieprasīt, lai tiesīgā iestāde atteiktos no attiecīgā finansējuma, un vajadzības gadījumā noraidīt tiesīgās iestādes pārstāvību konkrētajā gadījumā.
- (26) Gan pirms pārstāvības prasības celšanas, gan jebkurā tās posmā būtu jāveicina kolektīvi ārpustiesas izlīgumi, kuru mērķis ir nodrošināt tiesisko aizsardzību patērētājiem, kuriem nodarīts kaitējums.
- (27) Dalībvalstis var paredzēt, ka tiesīgā iestāde un tirgotājs, kas ir panākuši izlīgumu attiecībā uz tiesisko aizsardzību patērētājiem, kurus skārusi konkrētā tirgotāja iespējamā nelikumīgā prakse, var kopīgi pieprasīt tiesai vai administratīvajai iestādei to apstiprināt. Tiesai vai administratīvajai iestādei šāds pieprasījums būtu jāpieņem tikai tad, ja attiecībā uz to pašu praksi netiek izskatīta cita pārstāvības prasība. Kompetentajai tiesai vai administratīvajai iestādei, kas apstiprina šādu kolektīvu izlīgumu, ir jāņem vērā visu attiecīgo pušu, tostarp individuālo patērētāju, intereses un tiesības. Attiecīgajiem individuālajiem patērētājiem ir jābūt iespējai pieņemt šādu izlīgumu vai atteikties no tā.
- (28) Tiesai un administratīvajai iestādei vajadzētu būt pilnvarotām uzaicināt pārkāpumu izdarījušo tirgotāju un tiesīgo iestādi, kas ir cēlusi pārstāvības prasību, sākt sarunas ar mērķi panākt izlīgumu par tiesisko aizsardzību, kurš vēlāk iesniedzams attiecīgajiem patērētājiem. Lēmumā par to, vai aicināt puses panākt ārpustiesas izlīgumu, būtu jāņem vērā pārkāpuma veids, uz kuru attiecas prasība, kā arī attiecīgo patērētāju raksturojums, iespējamais tiesiskās aizsardzības veids, pušu gatavība panākt izlīgumu un procedūras lietderība.
- (29) Lai veicinātu individuālo patērētāju tiesisko aizsardzību, ko lūdz, pamatojoties uz pārstāvības prasību ietvaros izdotiem galīgajiem deklaratīvajiem lēmumiem par tirgotāja atbildību pret patērētājiem, kuriem pārkāpuma rezultātā nodarīts kaitējums, tiesai vai administratīvajai iestādei, kas izdevusi lēmumu, vajadzētu būt pilnvarotai pieprasīt, lai tiesīgā iestāde un tirgotājs vienotos par kolektīvo izlīgumu.
- (30) Attiecīgajai tiesai vai administratīvajai iestādei būtu jāapstiprina jebkurš ārpustiesas izlīgums, kas panākts pārstāvības prasības ietvaros vai balstās uz galīgu deklaratīvu lēmumu, lai nodrošinātu tā likumību un taisnīgumu, ņemot vērā visu iesaistīto pušu intereses un tiesības. Attiecīgajiem individuālajiem patērētājiem ir jābūt iespējai pieņemt šādu izlīgumu vai atteikties no tā.
- (31) Lai pārstāvības prasība būtu sekmīga, ir ļoti būtiski, lai patērētāji būtu par to informēti. Patērētājiem vajadzētu būt informētiem par izskatāmo pārstāvības prasību, par faktu, ka tirgotāja prakse tiek uzskatīta par tiesību aktu pārkāpumu, par savām tiesībām pēc pārkāpuma konstatēšanas un par jebkādiem turpmākajiem pasākumiem, kas attiecīgajiem patērētājiem ir jāveic, jo īpaši, lai saņemtu tiesisko aizsardzību. Reputācijai radītie riski, kas saistīti ar informācijas izplatīšanu par pārkāpumu, arī ir svarīgi, lai atturētu tirgotājus no patērētāju tiesību pārkāpšanas.
- (32) Lai informācija būtu efektīva, tai vajadzētu būt atbilstoši un samērīgi ar lietas apstākļiem. Pārkāpumu izdarījušajam tirgotājam būtu pienācīgi jāinformē visi attiecīgie patērētāji par galīgajiem aizlieguma un tiesiskās aizsardzības rīkojumiem, kas izdoti pārstāvības prasības ietvaros, kā arī par tiesas vai administratīvās iestādes apstiprinātu izlīgumu. Šādu informāciju var sniegt, piemēram, tirgotāja tīmekļa vietnē, sociālajos plašsaziņas līdzekļos, tiešsaistes tirdzniecības vietās vai populāros laikrakstos, tostarp tādos, ko izplata, izmantojot tikai elektroniskus saziņas līdzekļus. Ja iespējams, patērētāji būtu jāinformē individuāli, izmantojot elektroniskas vēstules

vai vēstules uz papīra. Šī informācija pēc pieprasījuma būtu jāsniedz personām ar invaliditāti pieejamā formātā.

- (33) Lai uzlabotu juridisko noteiktību, novērstu nekonekvenci Savienības tiesību aktu piemērošanā un palielinātu pārstāvības prasību un iespējamu turpmāku tiesiskās aizsardzības prasību lietderību un procesuālo efektivitāti, pārkāpums, kas konstatēts administratīvās iestādes vai tiesas izdotajā galīgajā lēmumā, tostarp galīgajā aizlieguma rīkojumā saskaņā ar šo direktīvu, turpmākajās tiesvedībās saistībā ar tā paša tirgotāja izdarīto to pašu pārkāpumu nebūtu atkārtoti jāizskata attiecībā uz pārkāpuma raksturu un tā materiālo, personas, laika un teritoriālo darbības jomu, kā tā noteikta minētajā galīgajā lēmumā. Ja prasību, kurā lūdz pasākumus pārkāpuma seku turpināšanās novēršanai, tostarp tiesiskās aizsardzības prasību, ceļ dalībvalstī, kas nav tā dalībvalsts, kurā izdots galīgais lēmums, kurā konstatē minēto pārkāpumu, šis lēmums būtu jāuzskata par atspēkojamu prezumpciju, ka pārkāpums ir noticis.
- (34) Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka individuālas tiesiskās aizsardzības prasības var būt balstītas uz galīgu deklaratīvu lēmumu, kas izdots pārstāvības prasībā. Šādām prasībām vajadzētu būt pieejamām, izmantojot lietderīgas un vienkāršotas procedūras.
- (35) Valsts noteikumiem par noilguma termiņiem nebūtu jā kavē tādu tiesiskās aizsardzības prasību celšana, kas balstās uz galīgu aizlieguma rīkojumu, kurā konstatē pārkāpumu, vai galīgu deklaratīvu lēmumu par tirgotāja atbildību pret patērētājiem, kuriem nodarīts kaitējums, saskaņā ar šo direktīvu. Līdz ar pārstāvības prasības iesniegšanu tiek apturēti vai pārtraukti noilguma termiņi visām tiesiskās aizsardzības prasībām no to patērētāju puses, uz kuriem attiecas minētā pārstāvības prasība.
- (36) Pārstāvības prasības attiecībā uz aizliegumu rīkojumiem būtu jāizskata ar pienācīgu procesuālo lietderību. Aizlieguma rīkojumus, kam ir pagaidu raksturs, vienmēr būtu jāapstrādā paātrinātā procedūrā, lai novērstu pārkāpuma iespējamo kaitējumu vai turpmāku kaitējumu.
- (37) Lai konstatētu, vai konkrētā prakse ir tiesību aktu pārkāpums un vai pastāv tās atkārtotāšanās risks, lai noteiktu patērētājus, kurus skāris pārkāpums, lai lemtu par tiesisko aizsardzību un lai par notiekošajām procedūrām un to galīgajiem rezultātiem pienācīgi informētu patērētājus, uz kuriem attiecas pārstāvības prasība, svarīga nozīme ir pierādījumiem. Taču uzņēmumu un patērētāju attiecībām ir raksturīga informācijas asimetrija, un nepieciešamā informācija var būt vienīgi tirgotājam, tādējādi tā nebūs pieejama tiesīgajai iestādei. Tādēļ tiesīgajām iestādēm būtu jā dod tiesības lūgt, lai kompetentā tiesa vai administratīvā iestāde liktu tirgotājam atklāt pierādījumus, kas attiecas uz tiesīgo iestāžu prasību vai kas ir vajadzīgi, lai pienācīgi informētu attiecīgos patērētājus par pārstāvības prasību, neuzliekot tām par pienākumu precizēt atsevišķus pierādījumus. Šādas informācijas atklāšanas nepieciešamība, tvērums un samērīgums pārstāvības prasību pārraugošai tiesai vai administratīvajai iestādei būtu rūpīgi jāizvērtē, ņemot vērā trešo personu leģitīmo interešu aizsardzību un ievērojot piemērojamos Savienības un valsts tiesību aktus par konfidencialitāti.
- (38) Lai nodrošinātu pārstāvības prasību efektivitāti, pārkāpumus izdarījušiem tirgotājiem būtu jāpiemēro iedarbīgi, atturoši un samērīgi sodi par pārstāvības prasības ietvaros izdotā galīgā lēmuma neievērošanu.
- (39) Ņemot vērā to, ka pārstāvības prasības tiek celtas sabiedrības interesēs, proti, ar tām tiek aizsargātas patērētāju kolektīvās intereses, dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka tiesīgajām iestādēm netiek liegts celt šajā direktīvā paredzētās pārstāvības prasības to izmaksu dēļ, kas saistītas ar procedūrām.

- (40) Ir pierādījies, ka pārrobežu pārkāpumu novēršanā ir noderīga sadarbība un informācijas apmaiņa starp dažādu dalībvalstu tiesīgajām iestādēm. Ir nepieciešams turpināt spēju veidošanas un sadarbības pasākumus un iesaistīt tajos vairāk tiesīgo iestāžu visā Savienībā, lai palielinātu pārstāvības prasību, kurām ir pārrobežu ietekme, izmantošanu.
- (41) Lai efektīvi vērstos pret pārkāpumiem, kam ir pārrobežu ietekme, būtu jānodrošina, ka savstarpēji tiek atzītas vienā dalībvalstī iepriekš izraudzītu tiesīgo iestāžu tiesības celt pārstāvības prasības citā dalībvalstī. Turklāt tiesīgajām iestādēm no dažādām dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai apvienot spēkus vienas pārstāvības prasības ietvaros viena foruma priekšā, ievērojot attiecīgos noteikumus par kompetento jurisdikciju. Efektivitātes un lietderīguma apsvērumu dēļ vienai tiesīgai iestādei vajadzētu būt iespējai celt pārstāvības prasību citu tiesīgo iestāžu vārdā, kuras pārstāv patērētājus no dažādām dalībvalstīm.
- (42) Šajā direktīvā ir respektētas pamattiesības un ievēroti principi, kas jo īpaši ir atzīti Eiropas Savienības Pamattiesību hartā. Attiecīgi šī direktīva būtu jāinterpretē un jāpiemēro saskaņā ar minētajām tiesībām un principiem, tostarp tiem, kas saistīti ar tiesībām uz efektīvu tiesisko aizsardzību un taisnīgu tiesu, kā arī tiesībām uz aizstāvību.
- (43) Attiecībā uz vides tiesību aktiem šajā direktīvā ir ņemta vērā ANO/EEK Konvencija par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem (“Orhūsas konvencija”).
- (44) Šīs direktīvas mērķus, proti, izveidot pārstāvības prasību mehānismu patērētāju kolektīvo interešu aizsardzībai, lai nodrošinātu augstu patērētāju tiesību aizsardzības līmeni visā Savienībā un pareizu iekšējā tirgus darbību, nevar pietiekami labi sasniegt ar pasākumiem, ko veic tikai dalībvalstis, bet pārstāvības prasību pārrobežu ietekmes dēļ tos var labāk sasniegt Savienības līmenī. Tāpēc Savienība var pieņemt pasākumus saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 5. pantā noteikto subsidiaritātes principu. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionalitātes principu šajā direktīvā paredz vienīgi tos pasākumus, kas ir vajadzīgi minētā mērķa sasniegšanai.
- (45) Saskaņā ar Dalībvalstu un Komisijas 2011. gada 28. septembra kopīgo politisko deklarāciju par skaidrojošiem dokumentiem³³ dalībvalstis ir apņēmušās, paziņojot savus transponēšanas pasākumus, pamatos gadījumos pievienot vienu vai vairākus dokumentus, kur ir paskaidrota saikne starp direktīvas sastāvdaļām un attiecīgām daļām valsts pieņemtos transponēšanas instrumentos. Attiecībā uz šo direktīvu likumdevējs uzskata, ka šādu dokumentu nosūtīšana ir pamatota.
- (46) Ir lietderīgi paredzēt noteikumus par šīs direktīvas piemērošanu laikā.
- (47) Tāpēc Direktīva 2009/22/EK būtu jāatceļ,

³³ OV C 369, 17.12.2011., 14. lpp.

1. nodaļa

Priekšmets, darbības joma un definīcijas

1. pants

Priekšmets

1. Šajā direktīvā paredzēti noteikumi, kas ļauj tiesīgajām iestādēm celt pārstāvības prasības, kuru mērķis ir patērētāju kolektīvo interešu aizsardzība, un vienlaikus nodrošina pienācīgas garantijas ļaunprātīgas tiesāšanās novēršanai.
2. Šī direktīva neliedz dalībvalstīm pieņemt vai paturēt spēkā noteikumus, kuru mērķis ir nodrošināt tiesīgajām iestādēm vai jebkurai citai attiecīgai personai citus procesuālos līdzekļus tādu prasību celšanai, kuru mērķis ir patērētāju kolektīvo interešu aizsardzība valsts līmenī.

2. pants

Darbības joma

1. Šo direktīvu piemēro pārstāvības prasībām, ko ceļ saistībā ar tirgotāju izdarītiem I pielikumā uzskaitīto Savienības tiesību aktu noteikumu pārkāpumiem, kas kaitē vai var kaitēt patērētāju kolektīvajām interesēm. To piemēro iekšzemes un pārrobežu pārkāpumiem, tostarp gadījumos, kad šie pārkāpumi ir beigušies pirms pārstāvības prasības uzsākšanas vai pirms pārstāvības prasības izskatīšanas beigām.
2. Šī direktīva neietekmē noteikumus, ar kuriem paredz līgumiskus un ārpuslīgumiskus tiesiskās aizsardzības līdzekļus, kas šādu pārkāpumu gadījumā patērētājiem ir pieejami saskaņā ar Savienības vai valsts tiesību aktiem.
3. Šī direktīva neskar Savienības noteikumus par starptautiskajām privāttiesībām, jo īpaši noteikumus, kas attiecas uz tiesu jurisdikciju un piemērojamiem tiesību aktiem.

3. pants

Definīcijas

Šajā direktīvā piemēro šādas definīcijas:

- (1) “patērētājs” ir jebkura fiziska persona, kas rīkojas nolūkos, kuri nav saistīti ar viņa komercdarbību, darījumdarbību, amatniecisko darbību vai profesiju;
- (2) “tirgotājs” ir jebkura fiziska persona vai jebkura juridiska persona, gan privāta, gan publiska, kura rīkojas nolūkos, kas ir saistīti ar tās komercdarbību, darījumdarbību, amatniecisko darbību vai profesiju, tostarp ar jebkuras citas personas, kas darbojas šīs personas vārdā vai uzdevumā, starpniecību;
- (3) “patērētāju kolektīvās intereses” ir vairāku patērētāju intereses;
- (4) “pārstāvības prasība” ir tāda prasība patērētāju kolektīvo interešu aizsardzībai, kurā attiecīgie patērētāji nav puses;
- (5) “prakse” ir jebkura tirgotāja veikta darbība vai bezdarbība;

- (6) “galīgais lēmums” ir dalībvalsts tiesas lēmums, ko nevar vai vairs nevar pārsūdzēt, vai administratīvās iestādes lēmums, kuru vairs nevar pārskatīt tiesā.

2. nodaļa

Pārstāvības prasības

4. pants

Tiesīgās iestādes

1. Dalībvalstis nodrošina, ka pārstāvības prasības var celt tiesīgās iestādes, kuras pēc to lūguma dalībvalstis iepriekš ir izraudzījušās šajā nolūkā un iekļāvušās publiski pieejamā sarakstā.
Dalībvalstis izraugās iestādi tiesīgās iestādes statusam, ja tā atbilst šādiem kritērijiem:
 - (a) tā ir pienācīgi izveidota saskaņā ar dalībvalsts tiesību aktiem;
 - (b) tai ir leģitīmas intereses nodrošināt, ka tiek ievēroti Savienības tiesību aktu noteikumi, uz kuriem attiecas šī direktīva;
 - (c) tā ir bezpeļņas iestāde.Dalībvalstis regulāri izvērtē, vai tiesīgā iestāde joprojām atbilst šiem kritērijiem. Dalībvalstis nodrošina, ka tiesīgā iestāde zaudē savu statusu saskaņā ar šo direktīvu, ja tā vairs neatbilst vienam vai vairākiem pirmajā daļā uzskaitītajiem kritērijiem.
2. Pēc iestādes lūguma dalībvalstis var *ad hoc* kārtībā izraudzīties tiesīgo iestādi konkrētas pārstāvības prasības celšanai, ja šī iestāde atbilst 1. punktā minētajiem kritērijiem.
3. Dalībvalstis nodrošina, ka jo īpaši patērētāju organizācijas un neatkarīgas publiskās struktūras var pretendēt uz tiesīgās iestādes statusu. Dalībvalstis tiesīgo iestāžu statusam var izraudzīties patērētāju organizācijas, kas pārstāv dalībniekus no vairāk nekā vienas dalībvalsts.
4. Dalībvalstis var paredzēt noteikumus par to, kuras tiesīgās iestādes var lūgt visus 5. un 6. pantā minētos pasākumus un kuras tiesīgās iestādes var lūgt tikai vienu vai vairākus no šiem pasākumiem.
5. Tiesīgo iestāžu atbilstība 1. punktā minētajiem kritērijiem neskar tiesas vai administratīvās iestādes tiesības pārbaudīt, vai tiesīgās iestādes mērķis attaisno faktu, ka tā ceļ prasību konkrētā lietā saskaņā ar 5. panta 1. punktu.

5. pants

Pārstāvības prasības patērētāju kolektīvo interešu aizsardzībai

1. Dalībvalstis nodrošina, ka tiesīgās iestādes var celt pārstāvības prasības valstu tiesās vai administratīvās iestādēs, ar nosacījumu, ka pastāv tieša saikne starp iestādes galvenajiem mērķiem un Savienības tiesību aktos paredzētajām tiesībām, attiecībā uz kurām prasībā ir apgalvots, ka tās ir pārkāptas.
2. Dalībvalstis nodrošina, ka tiesīgajām iestādēm ir tiesības celt pārstāvības prasības, kurās lūdz šādus pasākumus:

- (a) aizlieguma rīkojums kā pagaidu pasākums, lai pārtrauktu praksi vai, ja prakse vēl nav sākusies, bet tās īstenošana ir paredzama, lai aizliegtu to;
- (b) aizlieguma rīkojums, kurā konstatē, ka prakse ir tiesību aktu pārkāpums, un ar kuru vajadzības gadījumā pārtrauc praksi vai, ja prakse vēl nav sākusies, bet tās īstenošana ir paredzama, aizliedz to.

Lai lūgtu aizlieguma rīkojumu, tiesīgajām iestādēm nav jāiegūst attiecīgo individuālo patērētāju pilnvaras un nav jāsniedz pierādījumi par attiecīgo patērētāju faktiskajiem zaudējumiem vai kaitējumu vai par tirgotāja nodomu vai nolaidību.

- 3. Dalībvalstis nodrošina, ka tiesīgajām iestādēm ir tiesības celt pārstāvības prasības, kurās lūdz pasākumus pārkāpuma seku turpināšanās novēršanai. Šos pasākumus lūdz, pamatojoties uz jebkuru galīgu lēmumu, kurā konstatē, ka prakse ir I pielikumā minēto Savienības tiesību aktu pārkāpums, kas kaitē patērētāju kolektīvajām interesēm, tostarp galīgu aizlieguma rīkojumu, kas minēts 2) punkta b) apakšpunktā.
- 4. Neskarot 4. panta 4. punktu, dalībvalstis nodrošina, ka tiesīgās iestādes var vienā pārstāvības prasībā lūgt pasākumus pārkāpuma seku turpināšanās novēršanai un 2. punktā minētos pasākumus.

6. pants

Tiesiskās aizsardzības pasākumi

- 1. Direktīvas 5. panta 3. punkta piemērošanas vajadzībām dalībvalstis nodrošina, ka tiesīgajām iestādēm ir tiesības celt pārstāvības prasības, kurās lūdz izdot tiesiskās aizsardzības rīkojumu, ar ko tirgotājam attiecīgā gadījumā uzliek pienākumu cita starpā nodrošināt kompensāciju, labošanu, aizstāšanu, cenas samazināšanu, līguma izbeigšanu vai samaksātās cenas atlīdzināšanu. Dalībvalsts var pieprasīt attiecīgo individuālo patērētāju pilnvarojumu, pirms tiek pieņemts deklaratīvs lēmums vai izdots tiesiskās aizsardzības rīkojums.

Tiesīgā iestāde saskaņā ar valsts tiesību aktu prasībām sniedz pietiekamu informāciju, lai pamatotu prasību, tostarp to patērētāju aprakstu, kurus skar prasība, un atrisināmajiem faktiskajiem un tiesību jautājumiem.

- 2. Atkāpjoties no 1. punkta, pienācīgi pamatotos gadījumos, kad attiecīgajiem patērētājiem nodarītā individuālā kaitējuma īpašību dēļ ir sarežģīti noteikt individuālu tiesiskās aizsardzības apmēru, dalībvalstis var pilnvarot tiesu vai administratīvo iestādi tiesiskās aizsardzības rīkojuma vietā izdot deklaratīvu lēmumu par tirgotāja atbildību pret patērētājiem, kam Savienības tiesību aktu pārkāpuma rezultātā ir nodarīts kaitējums.
- 3. Šā panta 2. punktu nepiemēro šādos gadījumos:
 - (a) patērētāji, uz kuriem attiecas pārkāpums, ir identificējami, un tiem ir nodarīts līdzīgs kaitējums, ko radījusi tā pati prakse saistībā ar laika periodu vai pirkumu. Šādos gadījumos uz prasības uzsākšanu neattiecas nosacījums par attiecīgo individuālo patērētāju pilnvarojumu. Tiesiskā aizsardzība ir vērsta uz attiecīgajiem patērētājiem;
 - (b) patērētājiem ir radušies nelieli zaudējumi, un būtu nesamērīgi nodrošināt viņiem tiesisko aizsardzību. Šādos gadījumos dalībvalstis nodrošina, ka attiecīgo individuālo patērētāju pilnvarojums nav vajadzīgs. Tiesiskā

aizsardzība ir vērsta uz sabiedrisku mērķi, kas nāk par labu patērētāju kolektīvajām interesēm.

4. Tiesiskā aizsardzība, kas paredzēta galīgajā lēmumā saskaņā ar 1., 2. un 3. punktu, neskar nekādas papildu tiesības uz tiesisko aizsardzību, kas attiecīgajiem patērētājiem varētu būt saskaņā ar Savienības vai valsts tiesību aktiem.

7. pants

Finansējums

1. Tiesīgā iestāde, kas lūdz 6. panta 1. punktā minēto tiesiskās aizsardzības rīkojumu, agrīnā prasības izskatīšanas posmā deklarē līdzekļu avotu, ko tā izmanto savai darbībai kopumā, un līdzekļu avotu, kurus tā izmanto konkrētās darbības atbalstam. Tai jāpierāda, ka tai ir pietiekami finanšu resursi, lai pārstāvētu attiecīgo patērētāju intereses un segtu pretējās puses izmaksas gadījumā, ja prasība tiktu noraidīta.
2. Dalībvalstis nodrošina, ka gadījumos, kad tiesiskās aizsardzības pārstāvības prasību finansē trešā persona, tai ir aizliegts:
 - (a) ietekmēt tiesīgās iestādes lēmumus saistībā ar pārstāvības prasību, tostarp par izlīgumiem;
 - (b) finansēt kolektīvo prasību pret atbildētāju, kas ir līdzekļu devēja konkurents, vai pret atbildētāju, no kura līdzekļu devējs ir atkarīgs.
3. Dalībvalstis nodrošina, ka tiesas un administratīvās iestādes ir pilnvarotas izvērtēt 2. punktā minētos apstākļus un attiecīgi pieprasīt, lai tiesīgā iestāde attiektos no attiecīgā finansējuma, un vajadzības gadījumā noraidīt tiesīgās iestādes pārstāvību konkrētajā gadījumā.

8. pants

Izlīgumi

1. Dalībvalstis var paredzēt, ka tiesīgā iestāde un tirgotājs, kas ir panākuši izlīgumu attiecībā uz tiesisko aizsardzību patērētājiem, kurus skārusi konkrētā tirgotāja iespējamā nelikumīgā prakse, var kopīgi pieprasīt tiesai vai administratīvajai iestādei to apstiprināt. Tiesai vai administratīvajai iestādei šāds pieprasījums būtu jāpieņem tikai tad, ja attiecībā uz to pašu tirgotāju un to pašu praksi tās pašas dalībvalsts tiesā vai administratīvajā iestādē netiek izskatīta cita pārstāvības prasība.
2. Dalībvalstis nodrošina, ka jebkurā brīdī pārstāvības prasības ietvaros tiesa vai administratīvā iestāde pēc apspriešanās ar tiesīgo iestādi un atbildētāju var aicināt tos noteiktā saprātīgā termiņā panākt izlīgumu par tiesisko aizsardzību.
3. Dalībvalstis nodrošina, ka tiesa vai administratīvā iestāde, kas ir pieņēmusi 6. panta 2. punktā minēto galīgo deklarātīvo lēmumu, ir pilnvarota pieprasīt, lai pārstāvības prasības puses noteiktā saprātīgā termiņā panāktu izlīgumu par patērētājiem sniedzamo tiesisko aizsardzību, balstoties uz minēto galīgo lēmumu.
4. Tiesa vai administratīvā iestāde rūpīgi pārbauda šā panta 1., 2. un 3. punktā minētos izlīgumus. Tiesa vai administratīvā iestāde izvērtē izlīguma likumību un taisnīgumu, ņemot vērā visu iesaistīto pušu, tostarp attiecīgo patērētāju, tiesības un intereses.

5. Ja 2. punktā minētais izlīgums nav panākts noteiktajā termiņā vai panāktais izlīgums nav apstiprināts, tad tiesa vai administratīvā iestāde turpina izskatīt pārstāvības prasību.
6. Attiecīgajiem individuālajiem patērētājiem ir jābūt iespējai pieņemt 1., 2. un 3. punktā minētos izlīgumus vai atteikties no tiem. Tiesiskā aizsardzība, kas paredzēta apstiprinātā izlīgumā saskaņā ar 4. punktu, neskar nekādas papildu tiesības uz tiesisko aizsardzību, kas attiecīgajiem patērētājiem varētu būt saskaņā ar Savienības vai valsts tiesību aktiem.

9. pants

Informācija par pārstāvības prasībām

1. Dalībvalstis nodrošina, ka tiesa vai administratīvā iestāde pieprasa, lai pārkāpumu izdarījušais tirgotājs lietas apstākļiem piemērotā veidā un noteiktā termiņā par saviem līdzekļiem informētu attiecīgos patērētājus par galīgajiem lēmumiem, kuros paredzēti 5. un 6. pantā minētie pasākumi, kā arī par 8. pantā minētajiem apstiprinātajiem izlīgumiem, tostarp attiecīgā gadījumā informējot katru attiecīgo patērētāju atsevišķi.
2. Šā panta 1. punktā minētā informācija ietver skaidrojumu saprotamā valodā par pārstāvības prasības priekšmetu, tās juridiskajām sekām un attiecīgā gadījumā par turpmākajiem pasākumiem, kas jāveic attiecīgajiem patērētājiem.

10. pants

Galīgo lēmumu iedarbība

1. Dalībvalstis nodrošina, ka pārkāpums, ar kuru tiek nodarīts kaitējums patērētāju kolektīvajām interesēm un kurš konstatēts administratīvās iestādes vai tiesas galīgajā lēmumā, tostarp 5. panta 2. punkta b) apakšpunktā minētajā galīgajā aizlieguma rīkojumā, jebkādas citās tiesiskās aizsardzības prasībās valsts tiesās pret to pašu tirgotāju saistībā ar to pašu pārkāpumu tiek uzskatīts par neapstrīdami pierādītu.
2. Dalībvalstis nodrošina, ka 1. punktā minētais galīgais lēmums, kas pieņemts citā dalībvalstī, valsts tiesās vai administratīvajās iestādēs tiek uzskatīts par atspēkojamo prezumpciju, ka pārkāpums ir noticis.
3. Dalībvalstis nodrošina, ka 6. panta 2. punktā minētais galīgais deklaratīvais lēmums jebkādas citās tiesiskās aizsardzības prasībās valsts tiesās pret to pašu tirgotāju saistībā ar to pašu pārkāpumu tiek uzskatīts par tādu, kurā neapstrīdami konstatēta tirgotāja atbildība pret patērētājiem, kuriem pārkāpuma rezultātā ir nodarīts kaitējums. Dalībvalstis nodrošina, ka šādas tiesiskās aizsardzības prasības, ko patērētāji ceļ individuāli, ir pieejamas, izmantojot lietderīgas un vienkāršotas procedūras.

11. pants

Noilguma termiņa apturēšana

Dalībvalstis nodrošina, ka 5. un 6. pantā minētās pārstāvības prasības iesniegšanas rezultātā tiek apturēts vai pārtraukts noilguma termiņš, kas piemērojams visām attiecīgo patērētāju tiesiskās aizsardzības prasībām, ja attiecīgajām tiesībām piemēro noilguma termiņu saskaņā ar Savienības vai valsts tiesību aktiem.

12. pants

Procesuālā lietderība

1. Dalībvalstis veic nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu, ka 5. un 6. pantā minētās pārstāvības prasības tiek izskatītas ar pienācīgu lietderību.
2. Pārstāvības prasības, kurās lūdz 5. panta 2. punkta a) apakšpunktā minēto aizlieguma rīkojumu kā pagaidu risinājumu, izskata paātrinātā procedūrā.

13. pants

Pierādījumi

Dalībvalstis nodrošina, ka pēc tādas tiesīgās iestādes lūguma, kas ir iesniegusi reāli pieejamus faktus un pierādījumus, kuri ir pietiekami, lai pamatotu pārstāvības prasību, un ir norādījusi papildu pierādījumus, kas ir atbildētāja kontrolē, tiesa vai administratīvā iestāde saskaņā ar valsts procesuālajiem noteikumiem var pieprasīt atbildētājam sniegt šādus pierādījumus, ievērojot piemērojamos Savienības un valsts noteikumus par konfidencialitāti.

14. pants

Sodi

1. Dalībvalstis paredz noteikumus par sodiem, kas piemērojami, ja netiek izpildīti pārstāvības prasības ietvaros izdotie galīgie lēmumi, un veic visus vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu to īstenošanu. Paredzētajiem sodiem ir jābūt efektīviem, samērīgiem un atturošiem.
2. Dalībvalstis nodrošina, ka sodus var piemērot naudas sodu veidā.
3. Lemjot par ieņēmumu no naudas sodiem piešķiršanu, dalībvalstis ņem vērā patērētāju kolektīvās intereses.
4. Dalībvalstis 1. punktā minētos noteikumus dara zināmus Komisijai vēlākais līdz [direktīvas transponēšanas datumam] un nekavējoties dara tai zināmus jebkādas turpmākus grozījumus, kas tos ietekmē.

15. pants

Palīdzība tiesīgajām iestādēm

1. Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka ar pārstāvības prasībām saistītās procesuālās izmaksas nerada tiesīgajām iestādēm finansiālus šķēršļus savu tiesību efektīvā īstenošanā lūgt 5. un 6. pantā minētos pasākumus, piemēram, ierobežojot piemērojamās tiesas vai administratīvās nodevas, vajadzības gadījumā piešķirot tām piekļuvi juridiskajai palīdzībai vai sniedzot tām publisko finansējumu šim mērķim.
2. Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka gadījumos, kad tiesīgajām iestādēm ir pienākums informēt attiecīgos patērētājus par uzsākto pārstāvības prasību, ar to saistītās izmaksas var atgūt no tirgotāja, ja prasība tiek apmierināta.
3. Dalībvalstis un Komisija atbalsta un veicina tiesīgo iestāžu sadarbību un paraugprakses un pieredzes apmaiņu un izplatīšanu attiecībā uz pārrobežu un iekšzemes pārkāpumu novēršanu.

16. pants

Pārrobežu pārstāvības prasības

1. Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka jebkura tiesīgā iestāde, kas saskaņā ar 4. panta 1. punktu iepriekš izraudzīta vienā dalībvalstī, var vērsties citas dalībvalsts tiesās vai administratīvajās iestādēs, uzrādot 4. pantā minēto publiski pieejamo sarakstu. Tiesas vai administratīvās iestādes uzskata šo sarakstu par pierādījumu tam, ka tiesīgā iestāde ir tiesīga celt prasību, neskarot to tiesības pārbaudīt, vai tiesīgās iestādes mērķis attaisno faktu, ka tā ceļ prasību konkrētā lietā.
2. Dalībvalstis nodrošina, ka gadījumos, kad pārkāpums ietekmē vai var ietekmēt patērētājus dažādās dalībvalstīs, pārstāvības prasību dalībvalsts kompetentajā tiesā vai administratīvajā iestādē var iesniegt vairākas tiesīgās iestādes no dažādām dalībvalstīm, kas rīkojas kopīgi vai ko pārstāv viena tiesīgā iestāde, lai aizsargātu patērētāju kolektīvās intereses no dažādām dalībvalstīm.
3. Pārrobežu pārstāvības prasību nolūkā un neskarot tiesības, kas citām iestādēm piešķirtas saskaņā ar valsts tiesību aktiem, dalībvalstis dara zināmu Komisijai iepriekš izraudzīto tiesīgo iestāžu sarakstu. Dalībvalstis paziņo Komisijas šo tiesīgo iestāžu nosaukumu un mērķi. Komisija dara šo informāciju publiski pieejamu un regulāri atjaunina to.
4. Ja kāda dalībvalsts vai Komisija pauž bažas par to, vai tiesīgā iestāde atbilst 4. panta 1. punktā paredzētajiem kritērijiem, dalībvalsts, kura ir izraudzījiesies šo iestādi, izmeklē šīs bažas izraisījušos gadījumus un vajadzības gadījumā atceļ iestādes iekļaušanu sarakstā, ja nav izpildīts viens vai vairāki kritēriji.

3. nodaļa

Nobeiguma noteikumi

17. pants

Atcelšana

Neskarot 20. panta 2. punktu, Direktīvu 2009/22/ES atceļ no [šīs direktīvas piemērošanas dienas].

Atsauces uz atcelto direktīvu uzskata par atsaucēm uz šo direktīvu, un tās lasa saskaņā ar atbilstības tabulu II pielikumā.

18. pants

Uzraudzība un novērtēšana

1. Ne agrāk kā piecus gadus pēc šīs direktīvas piemērošanas dienas Komisija šo direktīvu novērtē un iesniedz Eiropas Parlamentam, Padomei un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai ziņojumu par galvenajiem konstatējumiem. Novērtējumu veic saskaņā ar Komisijas labāka regulējuma vadlīnijām. Ziņojumā Komisija jo īpaši izvērtē šīs direktīvas piemērošanas jomu, kas noteikta 2. pantā un I pielikumā.
2. Ne vēlāk kā vienu gadu pēc šīs direktīvas stāšanās spēkā Komisija izvērtē, vai noteikumi par gaisa un dzelzceļa pasažieru tiesībām nodrošina tādu patērētāju tiesību

aizsardzības līmeni, kas ir salīdzināms ar šajā direktīvā paredzēto. Tādā gadījumā Komisija paredz izstrādāt attiecīgus priekšlikumus, kas var ietvert jo īpaši I pielikuma 10. un 15. punktā minēto tiesību aktu izslēgšanu no šīs direktīvas piemērošanas jomas, kas noteikta 2. pantā.

3. Dalībvalstis katru gadu, bet pirmo reizi — ne vēlāk kā četrus gadus pēc šīs direktīvas piemērošanas dienas, sniedz Komisijai šādu informāciju, kas vajadzīga, lai sagatavotu 1. punktā minēto ziņojumu:
 - (a) saskaņā ar šo direktīvu celto pārstāvības prasību skaits administratīvās un tiesu iestādēs;
 - (b) tiesīgo iestāžu veids, kas ceļ minētās prasības;
 - (c) pārstāvības prasībās risināto pārkāpumu veids, pārstāvības prasību puses un ekonomikas nozares, uz ko attiecas pārstāvības prasības;
 - (d) procedūru ilgums no prasības uzsākšanas līdz 5. pantā minēto galīgo aizlieguma rīkojumu, 6. pantā minēto tiesiskās aizsardzības rīkojumu vai deklaratīvo lēmumu pieņemšanai vai 8. pantā minēto izlīgumu galīgajai apstiprināšanai;
 - (e) pārstāvības prasību rezultāti;
 - (f) to tiesīgo iestāžu skaits, kuras piedalās 15. panta 3. punktā minētajā sadarbības un labākās prakses apmaiņas mehānismā.

19. pants

Transponēšana

1. Dalībvalstis vēlākais līdz [*dienai, kad aprit 18 mēneši kopš šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas,*] pieņem un publicē normatīvos un administratīvos aktus, kas nepieciešami, lai izpildītu šīs direktīvas prasības. Dalībvalstis tūlīt dara zināmus Komisijai minēto aktu tekstus.

Dalībvalstis piemēro minētos aktus, sākot no [*6 mēnešiem pēc transponēšanas termiņa*].

Kad dalībvalstis pieņem minētos noteikumus, tajos ietver atsauci uz šo direktīvu vai šādu atsauci pievieno to oficiālai publikācijai. Dalībvalstis nosaka, kā izdarāma šāda atsauce.

2. Dalībvalstis dara Komisijai zināmus to tiesību aktu noteikumu tekstus, ko tās pieņem jomā, uz kuru attiecas šī direktīva.

20. pants

Pārejas noteikumi

1. Dalībvalstis normatīvos un administratīvos aktus, ar kuriem transponē šo direktīvu, piemēro pārkāpumiem, kas sākās pēc [*šīs direktīvas piemērošanas dienas*].
2. Dalībvalstis normatīvos un administratīvos aktus, ar kuriem transponē Direktīvu 2009/22/EK, piemēro pārkāpumiem, kas sākās pirms [*šīs direktīvas piemērošanas dienas*].

21. pants

Stāšanās spēkā

Šī direktīva stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

22. pants

Adresāti

Šī direktīva ir adresēta dalībvalstīm.

Briselē,

*Eiropas Parlamenta vārdā —
priekšsēdētājs*

*Padomes vārdā —
priekšsēdētājs*

TIESĪBU AKTA PRIEKŠLIKUMA FINANŠU PĀRSKATS

1. PRIEKŠLIKUMA/INICIATĪVAS KONTEKSTS

- 1.1. Priekšlikuma/iniciatīvas nosaukums
- 1.2. Attiecīgās politikas jomas *ABM/ABB* struktūrā
- 1.3. Priekšlikuma/iniciatīvas būtība
- 1.4. Mērķis(-i)
- 1.5. Priekšlikuma/iniciatīvas pamatojums
- 1.6. Ilgums un finansiālā ietekme
- 1.7. Paredzētie pārvaldības veidi

2. PĀRVALDĪBAS PASĀKUMI

- 2.1. Uzraudzības un ziņošanas noteikumi
- 2.2. Pārvaldības un kontroles sistēma
- 2.3. Krāpšanas un pārkāpumu novēršanas pasākumi

3. PRIEKŠLIKUMA/INICIATĪVAS PAREDZAMĀ FINANSIĀLĀ IETEKME

- 3.1. Attiecīgās daudzgadu finanšu shēmas izdevumu kategorijas un budžeta izdevumu pozīcijas
- 3.2. Paredzamā ietekme uz izdevumiem
 - 3.2.1. *Kopsavilkums par paredzamo ietekmi uz izdevumiem*
 - 3.2.2. *Paredzamā ietekme uz darbības apropriācijām*
 - 3.2.3. *Paredzamā ietekme uz administratīvajām apropriācijām*
 - 3.2.4. *Saderība ar kārtējo daudzgadu finanšu shēmu*
 - 3.2.5. *Trešo personu iemaksas*
- 3.3. Paredzamā ietekme uz ieņēmumiem

TIESĪBU AKTA PRIEKŠLIKUMA FINANŠU PĀRSKATS

1. PRIEKŠLIKUMA/INICIATĪVAS KONTEKSTS

1.1. Priekšlikuma/iniciatīvas nosaukums

Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par pārstāvības prasībām patērētāju kolektīvo interešu aizsardzībai un Direktīvas 2009/22/EK par aizliegumiem saistībā ar patērētāju interešu aizsardzību atcelšanu

1.2. Attiecīgās politikas jomas *ABM/ABB* struktūrā³⁴

33. sadaļa — Tiesiskums un patērētāji — 33 02 01. nodaļa — programma “Tiesības, vienlīdzība un pilsonība”

Citu attiecīgo politikas jomu darbības joma — sk. priekšlikuma I pielikumu

1.3. Priekšlikuma/iniciatīvas būtība

Priekšlikums/iniciatīva attiecas uz **jaunu darbību**

Priekšlikums/iniciatīva attiecas uz **jaunu darbību, pamatojoties uz izmēģinājuma projektu/sagatavošanas darbību**³⁵

Priekšlikums/iniciatīva attiecas uz **esošas darbības pagarināšanu**

Priekšlikums/iniciatīva attiecas uz **darbību, kas pārveidota jaunā darbībā**

1.4. Mērķis(-i)

1.4.1. Komisijas daudzgadu stratēģiskie mērķi, kurus plānots sasniegt ar priekšlikumu/iniciatīvu

Taisnīgāks un padziļināts iekšējais tirgus; digitālais vienotais tirgus

JUST ĢD — programmas “Tiesības, vienlīdzība un pilsonība” 9. konkrētais mērķis saistībā ar patērētāju tiesību aizsardzības politiku:

– dot iespēju personām kā patērētājiem iekšējā tirgū izmantot savas tiesības, kas izriet no Savienības tiesību aktiem.

Priekšlikuma konkrētais mērķis:

– Uzlabotu pārstāvības prasību mērķis ir samazināt tādu Savienības tiesību aktu pārkāpumu skaitu, kuri skar patērētāju kolektīvās intereses, un tādējādi uzlabot tiesību aktu ievērošanu un mazināt kaitējumu patērētājiem.

Ierosinātā budžeta pasākuma konkrētais mērķis:

– Turpināt izglītojošus un sadarbības pasākumus un iesaistīt tajos vairāk tiesīgo iestāžu visā ES, lai palielinātu pārstāvības prasību izmantošanu tādu pārkāpumu gadījumos, kam ir pārrobežu ietekme.

³⁴ *ABM* — budžeta līdzekļu vadība pa darbības jomām, *ABB* — budžeta līdzekļu sadale pa darbības jomām.

³⁵ Kā paredzēts Finanšu regulas 54. panta 2. punkta attiecīgi a) un b) apakšpunktā.

1.4.2. Konkrētie mērķi un attiecīgās ABM/ABB darbības

Attiecīgās ABM/ABB darbības

Analītiskas darbības (datu un statistikas datu vākšana)

Savstarpēja mācīšanās un sadarbība (pasākumi, platforma elektroniskai apmaiņai, attālinātās saziņas līdzekļi)

1.4.3. Paredzamais(-ie) rezultāts(-i) un ietekme

Norādīt, kāda ir priekšlikuma/iniciatīvas iecerētā ietekme uz finansējuma saņēmējiem/mērķgrupām.

Ietekme uz patērētājiem: augstāks patērētāju aizsardzības līmenis un mazāks kaitējums patērētājiem, jo tiks pastiprināti mehānismi kolektīvās tiesiskās aizsardzības jomā masveida kaitējuma situācijās un tādējādi pastiprināti stimuli tirgotājiem ievērot ES patērētāju tiesību aizsardzības tiesību aktus.

Ietekme uz tiesīgajām iestādēm: jauni pasākumi un skaidrāki noteikumi tiesīgajām iestādēm, kuras ir pilnvarotas celt pārstāvības prasības, jo īpaši pārrobežu lietās.

Ietekme uz tirgotājiem: tirgotāji gūs labumu no vienlīdzīgākiem konkurences apstākļiem un godīgākas konkurences.

1.4.4. Rezultātu un ietekmes rādītāji

Norādīt priekšlikuma/iniciatīvas īstenošanas uzraudzībā izmantojamos rādītājus.

Šā priekšlikuma 18. pantā (“Uzraudzība un novērtēšana”) ir paredzēta prasība dalībvalstīm sniegt statistikas informāciju par šādiem rādītājiem:

- to pārstāvības prasību skaits un veids, kas saskaņā ar šo direktīvu celtas administratīvās un tiesu iestādēs;
- tiesīgo iestāžu veids, kas ceļ minētās prasības;
- pārstāvības prasībās risināto pārkāpumu veids, pārstāvības prasību puses un ekonomikas nozares, uz ko attiecas pārstāvības prasības;
- procedūru ilgums no prasības uzsākšanas līdz šīs direktīvas 5. pantā minēto aizlieguma rīkojumu, 6. pantā minēto tiesiskās aizsardzības rīkojumu vai deklaratīvo lēmumu pieņemšanai vai 8. pantā minēto izlīgumu galīgajai apstiprināšanai;
- pārstāvības prasību galīgie rezultāti (piemēram, izlīgumi, tiesiskās aizsardzības rīkojumi);
- to tiesīgo iestāžu skaits, kuras piedalās šīs direktīvas 15. panta 3. punktā minētajā sadarbības un labākās prakses apmaiņas mehānismā.

1.5. Priekšlikuma/iniciatīvas pamatojums

1.5.1. Īstermiņa vai ilgtermiņa vajadzības

Priekšlikuma mērķis ir uzlabot aizlieguma procedūras efektivitāti un ieviest pasākumus patērētāju tiesību pārkāpumu seku novēršanai. Uzlabotu pārstāvības prasību mērķis ir samazināt tādu Savienības tiesību aktu pārkāpumu skaitu, kuri skar patērētāju kolektīvās intereses, un tādējādi uzlabot tiesību aktu ievērošanu un mazināt kaitējumu patērētājiem.

1.5.2. ES iesaistīšanās pievienotā vērtība

Patērētājiem vēl nav pieejamas efektīvas tiesiskās aizsardzības iespējas visās dalībvalstīs. Būtiskās atšķirības, kas konstatētas starp dalībvalstīm attiecībā uz to, cik efektīva ir pašreizējā Aizliegumu direktīva, prasa ES iejaukšanos, jo īpaši ņemot vērā tās pārrobežu ietekmi. Rīcība tikai dalībvalstu līmenī varētu izraisīt turpmāku sadrumstalotību, kas savukārt saglabātu nevienlīdzīgu izturēšanos pret patērētājiem un tirgotājiem iekšējā tirgū un radītu situāciju, ka Savienībā tiek piemēroti atšķirīgi patērētāju tiesiskās aizsardzības līmeņi, un galu galā mazinātu vienotā tirgus iespējas patērētājiem.

1.5.3. Līdzīgas līdzšinējās pieredzes rezultātā gūtās atziņas

Komisijas 2008. gada ziņojumā par Aizliegumu direktīvas piemērošanu secināts, ka aizliegumu procedūra tika samērā sekmīgi izmantota, lai apturētu pārkāpumus valsts iekšienē, bet tā bija mazāk efektīva pārrobežu pārkāpumu gadījumos, galvenokārt tāpēc, ka tiesīgajām iestādēm trūka resursu, lai īstenotu dažādās procedūras dažādās dalībvalstīs. Komisijas 2012. gada ziņojumā tika secināts, ka aizliegumu procedūrai būtu ievērojams potenciāls, ja varētu novērst trūkumus, jo īpaši augstās procesuālās izmaksas, procedūru ilgumu un sarežģītību, nolēmumu par aizliegumiem salīdzinoši nelielo ietekmi uz patērētājiem un grūtības to izpildē. Aizliegumu direktīvas visaptverošā novērtējumā, kas veikts Komisijas 2017. gada atbilstības pārbaudes ietvaros attiecībā uz Savienības tiesību aktiem patērētāju tiesību un tirgvedības jomās, tika konstatēti daudzi tie paši šķēršļi, jo īpaši tas, ka patērētājiem trūkst pietiekamas tiesiskās aizsardzības.

1.5.4. Saderība un iespējamā sinerģija ar citiem atbilstošiem instrumentiem

Priekšlikums ir pilnā mērā saskanīgs un atbilstošs spēkā esošajām Savienības politikas jomām. Tas papildina aizliegumu un tiesiskās aizsardzības procedūras, kas pieejamas nozaru instrumentos, un ievieš īpašu pārstāvības prasību mehānismu gadījumiem, kad tiek vai var tikt nodarīts kaitējums patērētāju kolektīvajām interesēm. Tas, ka labāk tiks izpildīti Savienības tiesību instrumenti, uz kuriem attiecas šī darbības joma, jo īpaši atbalstīs digitālā vienotā tirgus, kapitāla tirgu savienības, enerģētikas savienības un aprites ekonomikas stratēģiju.

1.6. Ilgums un finansiālā ietekme

Ierobežota ilguma priekšlikums/iniciatīva

- Priekšlikuma/iniciatīvas darbības laiks: [DD.MM.]GGGG.– [DD.MM.]GGGG.
- Finansiālā ietekme: GGGG.– GGGG.

Beztermiņa priekšlikums/iniciatīva

- Īstenošana ar uzsākšanas periodu no GGGG. līdz GGGG.,
- pēc kura turpinās normāla darbība.

1.7. Paredzētie pārvaldības veidi³⁶

X Komisijas īstenota **tieša pārvaldība**:

- ko veic tās struktūrvienības, tostarp personāls Savienības delegācijās;
- ko veic izpildaģentūras.

Dalīta pārvaldība kopā ar dalībvalstīm

Netieša pārvaldība, kurā budžeta īstenošanas uzdevumi uzticēti:

- trešām valstīm vai to noteiktām struktūrām;
- starptautiskām organizācijām un to aģentūrām (precizēt);
- EIB un Eiropas Investīciju fondam;
- Finanšu regulas 208. un 209. pantā minētajām struktūrām;
- publisko tiesību subjektiem;
- privāttiesību subjektiem, kas veic valsts pārvaldes uzdevumus, ja tie sniedz pienācīgas finanšu garantijas;
- struktūrām, kuru darbību reglamentē dalībvalsts privāttiesības, kurām ir uzticēta publiskā un privātā sektora partnerības īstenošana un kuras sniedz pienācīgas finanšu garantijas;
- personām, kurām ir uzticēts veikt īpašas darbības KĀDP saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību V sadaļu un kuras ir noteiktas attiecīgā pamataktā.
- *Ja norādīti vairāki pārvaldības veidi, sniedziet papildu informāciju iedaļā "Piezīmes".*

Piezīmes

Gan dalībvalstīm, gan Eiropas Komisijai jāatbalsta un jāveicina sadarbība un paraugprakses apmaiņa starp tiesīgajām iestādēm (priekšlikuma 15. panta 3. punkts).

³⁶ Skaidrojumus par pārvaldības veidiem un atsaucies uz Finanšu regulu skatīt *BudgWeb* tīmekļa vietnē: http://www.cc.cec/budg/man/budgmanag/budgmanag_en.html

2. PĀRVALDĪBAS PASĀKUMI

2.1. Uzraudzības un ziņošanas noteikumi

Norādīt periodiskumu un nosacījumus.

Priekšlikuma 18. pantā (“Uzraudzība un novērtēšana”) ir paredzēts pienākums Komisijai veikt novērtējumu ne agrāk kā piecus gadus pēc piemērošanas dienas. Komisija sagatavos sīki izstrādātu programmu šīs direktīvas rezultātu un ietekmes uzraudzībai, kā arī attiecībā uz rādītājiem un datu vākšanas biežumu. Dalībvalstu loma šajā pasākumā ietvers jo īpaši attiecīgās statistikas informācijas sniegšanu, kā paredzēts 18. pantā.

Novērtējuma sagatavošanā tiks izmantoti šā finanšu pārskata 1.4.4. iedaļā uzskaitītie rādītāju piemēri.

Attiecībā uz finanšu izdevumu uzraudzību piemēro noteikumus, kas paredzēti Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) Nr. 1381/2013 (2013. gada 17. decembris), ar ko izveido programmu “Tiesības, vienlīdzība un pilsonība” laikposmam no 2014. gada līdz 2020. gadam.

2.2. Pārvaldības un kontroles sistēma

2.2.1. Apzinātie riski

Nekādi riski nav apzināti.

2.2.2. Informācija par izveidoto iekšējās kontroles sistēmu

Neattiecas

2.2.3. Paredzamās pārbaūžu izmaksas un ieguvumi un gaidāmā kļūdas riska līmeņa novērtējums

Nepiemēro.

2.3. Krāpšanas un pārkāpumu novēršanas pasākumi

Norādīt esošos vai plānotos novēršanas pasākumus un citus pretpasākumus.

Lai novērstu krāpšanu un pārkāpumus, papildus Finanšu regulas piemērošanai tiks veikta iesniegto datu kvalitātes kontrole un pārbaude nolūkā novērst trūkumus vai pārkāpumus.

3. PRIEKŠLIKUMA/INICIATĪVAS PAREDZAMĀ FINANSIĀLĀ IETEKME

3.1. Attiecīgās daudzgadu finanšu shēmas izdevumu kategorijas un budžeta izdevumu pozīcijas

- Esošās budžeta pozīcijas

Sarindotas pa daudzgadu finanšu shēmas izdevumu kategorijām un budžeta pozīcijām.

Daudzgadu finanšu shēmas izdevumu kategorija	Budžeta pozīcija	Izdevumu veids	Iemaksas			
	Nr. 3 Drošība un pilsoniskums	Dif./nedif. 37	no EBTA valstīm ³⁸	no kandidātvalstīm ³⁹	no trešām valstīm	Finanšu regulas 21. panta 2. punkta b) apakšpunkta nozīmē
	33 02 01	Dif.	JĀ	NĒ	NĒ	NĒ

- No jauna veidojamās budžeta pozīcijas — neattiecas

Sarindotas pa daudzgadu finanšu shēmas izdevumu kategorijām un budžeta pozīcijām.

Daudzgadu finanšu shēmas izdevumu kategorija	Budžeta pozīcija	Izdevumu veids	Iemaksas			
	Nr. [Izdevumu kategorija.....]	Dif./nedif.	no EBTA valstīm	no kandidātvalstīm	no trešām valstīm	Finanšu regulas 21. panta 2. punkta b) apakšpunkta nozīmē

³⁷ Dif. — diferencētās apropriācijas, nedif. — nediferencētās apropriācijas.

³⁸ EBTA — Eiropas Brīvās tirdzniecības asociācija.

³⁹ Kandidātvalstis un attiecīgā gadījumā potenciālās kandidātvalstis no Rietumbalkāniem.

3.2. Paredzamā ietekme uz izdevumiem

3.2.1. Kopsavilkums par paredzamo ietekmi uz izdevumiem

EUR miljonos (trīs zīmes aiz komata)

Daudz gadu finanšu shēmas izdevumu kategorija	3	Drošība un pilsoniskums
--	---	-------------------------

JUST ĢD			2019. gads	2020. gads	2021. gads	2022. gads	2023. gads	2024. gads	KOPĀ
• Darbības apropriācijas									
Budžeta pozīcijas numurs – 33 02 01	Saistības	(1)	0,700						0,700
	Maksājumi	(2)	0,560						0,560
Budžeta pozīcijas numurs	Saistības	(1a)							
	Maksājumi	(2 a)							
Administratīvās apropriācijas, kas tiek finansētas no konkrētu programmu piešķirumiem ⁴⁰									
Budžeta pozīcijas numurs – 33.01 04 01		(3)	0,125	0,125					0,250
KOPĀ JUST ĢD apropriācijas (programmas “Tiesības, vienlīdzība un pilsonība” ietvaros)	Saistības	=1+1.a +3	0,825	0,125					0,950
	Maksājumi	=2+2.a +3	0,685	0,125					0,810

⁴⁰ Tehniskais un/vai administratīvais atbalsts un ES programmu un/vai darbību īstenošanas atbalsta izdevumi (kādreizējās “BA” pozīcijas), netiešā pētniecība, tiešā pētniecība.

• KOPĀ darbības apropriācijas	Saistības	(4)	0,700						0,700
	Maksājumi	(5)	0,560						0,560
• KOPĀ administratīvās apropriācijas, kas tiek finansētas no konkrētu programmu piešķirumiem		(6)	0,125	0,125					0,250
KOPĀ daudzgadu finanšu shēmas 3. IZDEVUMU KATEGORIJAS “Drošība un pilsoniskums” apropriācijas	Saistības	=4+ 6	0,825	0,125					0,950
	Maksājumi	=5+ 6	0,685	0,125					0,810

Ja priekšlikums/iniciatīva ietekmē vairākas izdevumu kategorijas

• KOPĀ darbības apropriācijas	Saistības	(4)							
	Maksājumi	(5)							
• KOPĀ administratīvās apropriācijas, kas tiek finansētas no konkrētu programmu piešķirumiem		(6)							
KOPĀ daudzgadu finanšu shēmas 1.-4. IZDEVUMU KATEGORIJAS apropriācijas (pamatsumma)	Saistības	=4+ 6							
	Maksājumi	=5+ 6							

Daudz gadu finanšu shēmas izdevumu kategorija	5	“Administratīvie izdevumi”
--	----------	----------------------------

EUR miljonos (trīs zīmes aiz komata)

	2019. gads	2020. gads	2021. gads	2022. gads	2023. gads	2024. gads	KOPĀ
JUST ĢD.							
• Cilvēkresursi	0,143	0,143					0,286
• Pārējie administratīvie izdevumi							
KOPĀ JUST ĢD	0,143	0,143					0,286

KOPĀ daudz gadu finanšu shēmas 5. IZDEVUMU KATEGORIJAS apropriācijas	(Saistību summa maksājumu summa) =	0,143	0,143					0,286
---	------------------------------------	--------------	--------------	--	--	--	--	--------------

EUR miljonos (trīs zīmes aiz komata)

		2019. gads	2020. gads	2021. gads	2022. gads	2023. gads	2024. gads	KOPĀ
KOPĀ daudz gadu finanšu shēmas 1.–5. IZDEVUMU KATEGORIJAS apropriācijas	Saistības	0,968	0,268					1,236
	Maksājumi	0,828	0,268					1,096

3.2.2. Paredzamā ietekme uz darbības apropriācijām

- Priekšlikums/iniciatīva neparedz izmantot darbības apropriācijas
- Priekšlikums/iniciatīva paredz darbības apropriācijas izmantot šādā veidā:

Saistību apropriācijas EUR miljonos (trīs zīmes aiz komata)

Norādīt mērķus un rezultātus ↓			2019. gads	2020. gads	2021. gads	2022. gads	2023. gads	2024. gads	KOPĀ							
	REZULTĀTI															
	Rezultāta veids	Rezultātā vidējās izmaksas	Daudzums	Izmaksas	Daudzums	Izmaksas	Daudzums	Izmaksas	Daudzums	Izmaksas	Daudzums	Izmaksas	Daudzums	Izmaksas	Kopējais rezultātu daudzums	Kopējās izmaksas
KONKRĒTAIS MĒRĶIS Nr. 1...			Turpināt spēju veidošanas un sadarbības pasākumus un iesaistīt tajos vairāk tiesīgo iestāžu visā Savienībā, lai palielinātu pārstāvības prasību, kurām ir pārrobežu ietekme, izmantošanu													
Rezultāts “Savstarpēja mācīšanās un sadarbība (pasākumi, platforma elektroniskai apmaiņai, attālinātās			2	0,825	1	0,125									3	0,950
Starpsumma — konkrētais mērķis Nr. 1			2	0 825	1	0 125								3	0 950	

KONKRĒTAIS MĒRĶIS Nr. 2...

Samazināt tādu Savienības tiesību aktu pārkāpumu skaitu, kuri skar patērētāju kolektīvās intereses, un tādējādi uzlabot tiesību aktu ievērošanu un mazināt kaitējumu patērētājiem

Rezultāts “Analītiskas darbības (datu un statistikas datu vākšana)”															0	0
Starpsumma — konkrētais mērķis Nr. 2																0
KOPĒJĀS IZMAKSAS			2	0,825	1	0,125									3	0,950

3.2.3. Paredzamā ietekme uz administratīvajām apropriācijām

3.2.3.1. Kopsavilkums

- Priekšlikums/iniciatīva neparedz izmantot administratīvās apropriācijas
- Priekšlikums/iniciatīva paredz izmantot administratīvās apropriācijas šādā veidā:

EUR miljonos (trīs zīmes aiz komata)

	2019. gads	2020. gads	2021. gads	2022. gads	2023. gads	2024. gads	KOPĀ
--	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	------

Daudz gadu finanšu shēmas 5. IZDEVUMU KATEGORIJA							
Cilvēkresursi	0,143	0,143					0,286
Pārējie administratīvie izdevumi							
Starpsumma – daudz gadu finanšu shēmas 5. IZDEVUMU KATEGORIJA	0,143	0,143					0,286

Ārpus daudz gadu finanšu shēmas 5. IZDEVUMU KATEGORIJAS ⁴¹							
Cilvēkresursi							
Citi administratīvie izdevumi (1 <i>intra muros</i>)	0,125	0,125					0,250
Starpsumma — ārpus daudz gadu finanšu shēmas 5. IZDEVUMU KATEGORIJAS	0,125	0,125					0,250

KOPĀ	0,268	0,268					0,536
-------------	--------------	--------------	--	--	--	--	--------------

Vajadzīgās cilvēkresursu un citu administratīvu izdevumu apropriācijas tiks nodrošinātas no ĢD apropriācijām, kas jau ir piešķirtas darbības pārvaldībai un/vai ir pārdalītas attiecīgajā ģenerāldirektorātā, vajadzības gadījumā izmantojot arī vadošajam ĢD gada budžeta sadales procedūrā piešķirtus papildu resursus un ņemot vērā budžeta ierobežojumus.

⁴¹ Tehniskais un/vai administratīvais atbalsts un ES programmu un/vai darbību īstenošanas atbalsta izdevumi (kādreizējās “BA” pozīcijas), netiesā pētniecība, tiesā pētniecība.

3.2.3.2. Paredzamās vajadzības pēc cilvēkresursiem

- Priekšlikums/iniciatīva neparedz cilvēkresursu izmantošanu.
- Priekšlikums/iniciatīva paredz cilvēkresursu izmantošanu šādā veidā:

Aplēse izsakāma ar pilnslodzes ekvivalentu

	2019. gads	2020. gads	2021. gads	2022. gads	2023. gads	2024. gads
• Štatu sarakstā ietvertās amata vietas (ierēdņi un pagaidu darbinieki)						
33. 01 01 01 (Galvenā mītne un Komisijas pārstāvniecības)	1	1				
XX 01 01 02 (Delegācijas)						
XX 01 05 01 (Netiešā pētniecība)						
10 01 05 01 (Tiešā pētniecība)						
• Ārštata darbinieki (izsakot ar pilnslodzes ekvivalentu — FTE)⁴²						
33. 01 02 01 (AC, END, INT, ko finansē no vispārīgajām apropriācijām)						
XX 01 02 02 (AC, AL, END, INT un JED delegācijās)						
XX 01 04 gg⁴³	— galvenajā mītnē					
	— delegācijās					
XX 01 05 02 (CA, SNE, INT – netiešā pētniecība)						
10 01 05 02 (AC, END, INT – tiešā pētniecība)						
Citas budžeta pozīcijas (precizēt)						
KOPĀ	1	1				

Vajadzības pēc cilvēkresursiem tiks nodrošinātas, izmantojot attiecīgā ĢD darbiniekus, kuri jau ir iesaistīti konkrētās darbības pārvaldībā un/vai ir pārgrupēti attiecīgajā ģenerāldirektorātā, vajadzības gadījumā izmantojot arī vadošajam ĢD gada budžeta sadales procedūrā piešķirtus papildu resursus un ņemot vērā budžeta ierobežojumus.

Veicamo uzdevumu apraksts

Ierēdņi un pagaidu darbinieki	Izsludināt uzaicinājumu izteikt ieinteresētību un koordinēt šo iniciatīvu
Ārštata darbinieki	

⁴² AC — līgumdarbinieki, AL — vietējie darbinieki, END — valstu norīkotie eksperti, INT — aģentūras darbinieki, JED — jaunākie eksperti delegācijās.

⁴³ Ārštata darbiniekiem paredzēto maksimālo summu finansē no darbības apropriācijām (kādreizējām "BA" pozīcijām).

3.2.4. *Saderība ar kārtējo daudzgadu finanšu shēmu*

- Priekšlikums/iniciatīva atbilst kārtējai daudzgadu finanšu shēmai
- Pieņemot priekšlikumu/iniciatīvu, jāpārplāno attiecīgā izdevumu kategorija daudzgadu finanšu shēmā

Aprakstīt, kas jāpārplāno, norādot attiecīgās budžeta pozīcijas un summas.

- Pieņemot priekšlikumu/iniciatīvu, jāpiemēro elastības instruments vai jāpārskata daudzgadu finanšu shēma

Aprakstīt, kas jā dara, norādot attiecīgās izdevumu kategorijas, budžeta pozīcijas un summas.

3.2.5. *Trešo personu iemaksas*

- Priekšlikums/iniciatīva neparedz trešo personu līdzfinansējumu
- Priekšlikums/iniciatīva paredz šādu līdzfinansējumu:

Apropriācijas EUR miljonos (trīs zīmes aiz komata)

	N gads	N+1 gads	N+2 gads	N+3 gads	Norādīt tik gadu, cik nepieciešams ietekmes ilguma atspoguļošanai (sk. 1.6. punktu)			Kopā
Norādīt līdzfinansējuma struktūru								
KOPĀ līdzfinansētās apropriācijas								

3.3. Paredzamā ietekme uz ieņēmumiem

- Priekšlikums/iniciatīva finansiāli neietekmē ieņēmumus
- Priekšlikums/iniciatīva finansiāli ietekmē:
 - pašu resursus
 - dažādus ieņēmumus

EUR miljonos (trīs zīmes aiz komata)

Budžeta pozīcija	ieņēmumu	Kārtējā finanšu gadā pieejamās apropriācijas	Priekšlikuma/iniciatīvas ietekme ⁴⁴					
			N gads	N+1 gads	N+2 gads	N+3 gads	Norādīt tik gadu, cik nepieciešams ietekmes ilguma atspoguļošanai (sk. 1.6. punktu)	
..... pants								

Attiecībā uz dažādiem ieņēmumiem, kas ir “piešķirtie ieņēmumi”, norādīt attiecīgo(-ās) izdevumu pozīciju(-as).

--

Norādīt, ar kādu metodi aprēķināta ietekme uz ieņēmumiem.

--

⁴⁴ Norādītajām tradicionālo pašu resursu (muitas nodokļi, cukura nodevas) summām jābūt neto summām, t. i., bruto summām, no kurām atskaitītas iekasēšanas izmaksas 25 % apmērā.